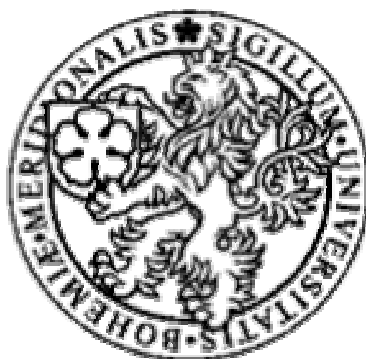

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Katedra: Řízení

Studijní program: M 4101 ZEMĚDĚLSKÉ INŽENÝRSTVÍ

Studijní obor: PROVOZNĚ PODNIKATELSKÝ

Název tématu: Podmínky využití EAGGF pro oblast Nymburska

Vedoucí diplomové práce: prof. Ing. Magdalena Hrabánková, Csc.

Autor diplomové práce: Levinský Tomáš

2006

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Podmínky využití EAGGF pro oblast Nymburska“ vypracoval samostatně na základě vlastních zjištění a podkladových materiálů uvedených v přehledu použité literatury.

.....

Levinský Tomáš

V Českých Budějovicích dne 25. dubna 2006

Chtěl bych tímto poděkovat prof. Ing. Magdaléně Hrabánkové, Csc. za velmi kladný přístup, cenné rady, připomínky a odbornou pomoc při vypracování této diplomové práce. Také bych chtěl poděkovat Ing. Zdeňku Procházkovi ze SZIF za poskytnutí dat a odbornou pomoc.

Obsah

ÚVOD	6
1. REGIONÁLNÍ POLITIKA EU.....	8
1.1. PRINCIPY STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ	8
1.1.1. Princip programování.....	8
1.1.2. Princip koncentrace	9
1.1.3. Princip partnerství	9
1.1.4. Princip doplňkovosti (adicionality).....	9
1.1.5. Princip monitorování a vyhodnocování	9
1.2. STRUKTURÁLNÍ FONDY	10
1.2.1. Evropský zemědělský garanční a orientační fond (EAGGF)	10
1.2.1.1. Obecné oblasti podpory z EAGGF.....	11
1.2.2. Evropský regionální rozvojový fond (ERDF)	14
1.2.3. Evropský sociální fond (ESF)	15
1.2.4. Finanční nástroj pro podporu rybolovu (FIFG)	17
1.3. CÍLE POMOCI ZE STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ	18
1.3.1. Cíl 1: Podpora rozvoje a strukturálních změn zaostávajících regionů	18
1.3.2. Cíl 2: Podpora hospodářské a sociální konverze regionů, které čelí strukturálním obtížím.....	18
1.3.3. Cíl 3: Podpora adaptace a modernizace strategie a systémů vzdělávání, školení a zaměstnanosti.....	19
1.4. ÚZEMNÍ STATISTICKÉ JEDNOTKY EU	20
1.5. NAŘÍZENÍ RADY (ES) Č. 1257/1999 O EVROPSKÉM ORIENTAČNÍM A ZÁRUČNÍM FONDU PRO ZEMĚDĚLSTVÍ.....	23
2. OP ROZVOJE VENKOVA A MULTIFUNKČNÍ ZEMĚDĚLSTVÍ.....	25
2.1. FINANČNÍ ALOKACE PRO OP ZEMĚDĚLSTVÍ.....	28
3. HORIZONTÁLNÍ PLÁN ROZVOJE VENKOVA (HRDP).....	31
3.1. CHARAKTERISTIKA OPATŘENÍ.....	32
3.1.1. Předčasný odchod do důchodu (POD).....	32
3.1.2. Méně příznivé oblasti (LFA) a oblasti s ekologickými omezeními	32
3.1.3. Agroenvironmentální opatření.....	32
3.1.4. Lesnictví.....	35
3.1.5. Zakládání skupin výrobců	36
3.1.6. Technická pomoc	36
3.2. PŘEHLED FINANCOVÁNÍ.....	37
4. ZAMĚŘENÍ STRUKTURÁLNÍ POLITIKY PRO ROZVOJ VENKOVA PO ROCE 2006	38

4.1. EVROPSKÝ ZEMĚDĚLSKÝ FOND PRO ROZVOJ VENKOVA (EAFRD).....	38
5. PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ POLITIKY SOUDRŽNOSTI V OBDOBÍ LET 2007 - 2013	42
5.1 CÍLE EU PRO OBDOBÍ LET 2007 - 2013	43
5.2. FONDY EU PRO OBDOBÍ 2007 - 2013	46
6. METODIKA.....	51
7. CHARAKTERISTIKA STŘEDOČESKÉHO KRAJE.....	52
8. CHARAKTERISTIKA OKRESU NYMBURK.....	54
9. PROGRAM ROZVOJE KRAJE TÝKAJÍCÍ SE ROZVOJE VENKOVA A MULTIFUNKČNÍHO ZEMĚDĚLSTVÍ.....	56
10. ZÁMĚRY V RÁMCI ROZVOJE VENKOVA A MULTIFUNKČNÍHO ZEMĚDĚLSTVÍ	58
10.1. VYVÁŽENÝ ROZVOJ SÍDEL.....	58
10.2. ROZVOJ ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNICTVÍ	59
10.3. PRACOVNÍ PŘÍLEŽITOSTI NA VENKOVĚ	59
10.4. SLUŽBY NA VENKOVĚ	60
10.5. KULTURNÍ A SPOLEČENSKÝ ŽIVOT NA VENKOVĚ	61
10.6. SWOT ANALÝZA ROZVOJE VENKOVA A MULTIFUNKČNÍHO ZEMĚDĚLSTVÍ	61
11. OPATŘENÍ K VYUŽITÍ PROSTŘEDKŮ PRO OBLAST NYMBURSKA....	62
11.1. PODPORA MALÉHO A STŘEDNÍHO PODNIKÁNÍ NA VENKOVĚ.....	63
11.2. INVESTICE DO PÉČE O KRAJINU VČETNĚ REVITALIZACE KRAJINNÝCH PRVKŮ A ROZVOJE MIMOPRODUKČNÍCH FUNKCÍ ZEMĚDĚLSTVÍ	64
11.3. ZLEPŠENÍ KVALITY ŽIVOTA V MALÝCH OBCÍCH A UDRŽENÍ JEJICH EKONOMICKÝCH A OBYTNÝCH FUNKCÍ, ROZVOJ VENKOVSKÝCH FOREM TURISTIKY.....	66
11.4. ZVÝŠENÍ KONKURENCESCHOPNOSTI, KVALITY A INTENZITY ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ A VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ, ROZVOJE DOPLŇKOVÝCH A NÁSLEDNÝCH SLUŽEB PRO ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ A ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL	68
11.5. VYTVOŘENÍ PODPŮRNÉHO ZDROJOVÉHO INFORMAČNÍHO, PORADENSKÉHO A VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU SOUSTŘEDĚNÉ POMOCI ROZVOJI VENKOVA.....	69

12. PLATBY	70
13. ZÁVĚR.....	73
14. PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY.....	74
15. SEZNAM PŘÍLOH.....	75
16. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	77
17. SUMMARY	79

Úvod

Prvním krokem, který vedl k přiblížování k Evropské unii byla bezpochyby sametová revoluce. Listopad 1989 se zapsal jako jeden z největších mezníků historie České republiky. Po čtyřicetileté izolaci od západní Evropy, od které nás dělily ekonomické rozdíly, jsme se konečně stali demokratickým státem a svobodnými lidmi. Druhým krokem byla myšlenka stát se jedním z členů Evropské unie.

Česká republika získala status přidružené země EU již v roce 1994. Oficiálně předala ČR žádost o členství v EU dne 23. ledna 1996. Tím započala etapa postupného přidružování.

Vstupní rozhovory byly připraveny na zasedání Evropské rady v Lucemburku v prosinci 1997 a byly zahájeny dne 30. března 1998. Prvním krokem před zahájením samotných negociací (vyjednávání) bylo porovnání legislativy každé kandidátské země s legislativou ES (tzv. screening). Pro účely těchto technických jednání byla celá komunitární legislativa rozdělena na 31 kapitol. Výsledky tzv. screeningu se staly podkladem pro druhou etapu, tj. dvoustranná jednání mezi Evropskou unií a každou kandidátskou zemí. Konkrétní negociační proces začal s Českou republikou v březnu 1998. Vyjednávací tým České republiky vedl v letech 1998 – 2002 tehdejší první náměstek ministra zahraničních věcí a státní tajemník Ministerstva zahraničních věcí pro evropské záležitosti Pavel Telička.

ČR v květnu 1999 připravila „Národní program pro přípravu ČR na členství v EU“, každým rokem aktualizovaný. Průběh a stav příprav ČR Evropská komise každoročně vyhodnocovala v „Pravidelných zprávách pro Radu EU“

Dne 16. dubna 2003 byla na summitu EU v Aténách podepsána „Smlouva o přistoupení České republiky k Evropské unii“. V návaznosti na tento významný krok došlo i k institucionálním změnám ve vztahu k EU. Dosavadní Výbor vlády pro evropskou integraci byl nahrazen Výborem pro Evropskou unii pod vedením prvního náměstka ministra zahraničních věcí a státního tajemníka pro evropské záležitosti k zajištění aktivního zapojení ČR do vyjednávacích procesů uvnitř budoucí rozšířené EU. Česká republika se mohla zúčastňovat jednání orgánů Evropské unie jako pozorovatel již od května 2003. (www.env.cz)

O vstupu do EU rozhodli občané v celostátním referendu, které se konalo ve dnech 13. a 14. června 2003. 1.5. 2004 se Česká republika stala součástí Evropské unie.

Na vstup do EU se Česká republika, ostatně jako všechny kandidátské země, musela velmi dobře připravit. Příprava spočívala ve sladění legislativ ČR a EU. Tzn. vytvořit řadu strategických dokumentů v souladu s principy Evropské komise a v neposlední řadě se připravit na využívání nástrojů strukturální a regionální politiky Evropské unie.

Ve své práci se zabývám využitím Evropského fondu zemědělské garance a orientace (EAGGF) v oblasti Nymburska. Cílem je analyzovat a vyhodnotit možnosti a směry využití finančních prostředků z EAGGF v uvedené oblasti (více v kapitole „Opatření k využití prostředků pro oblast Nymburska“).

Část teoretická

1. REGIONÁLNÍ POLITIKA EU

Evropská unie, jako postupně se sjednocující útvar složený z mnoha států, je životaschopný a v mnoha směrech úspěšný celek, což se projevuje například zvyšující se životní úrovní obyvatel a zvyšující se ekonomickou stabilitou. Přesto se s rozšiřováním Evropské unie (EU) začaly projevovat hluboké rozdíly v hospodářství mezi jednotlivými evropskými regiony. K postupnému odstraňování těchto rozdílů má sloužit mj. i regionální politika EU.

Regionální politika je součástí dlouhotrvajícího evropského integračního procesu. Jejím účelem je zajistit srovnatelnou životní úroveň obyvatel všech regionů v rámci Unie a členských států a snížit rozdíly v hospodářské úrovni regionů s ohledem na jejich historické, kulturní a geografické odlišnosti. Regionální politika má dle principu solidarity podporovat směřování cílené pomoci do zaostávajících regionů nebo regionů s nevyhovující strukturou průmyslu, které jsou proto nuceny se přeorientovat na jiná odvětví. Prostřednictvím regionální politiky se podporují především konkurenceschopné, rozvojové a inovativní aktivity, což je dlouhodobě účinnější než například přímé dotace pro ohrožená odvětví.

Strukturální fondy tedy byly zavedeny proto, aby zvyšovaly a rovněž přispívaly k ekonomické a sociální soudržnosti. Takto je třeba k nim přistupovat, pokud chceme připravovat žádost o financování projektu.

1.1. PRINCIPY STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ

Provádění strukturální politiky, a také využívání strukturálních fondů jako jejího hlavního finančního nástroje, je založeno na několika hlavních principech.

1.1.1. Princip programování

Tento princip funguje na základě předložených vypracovaných víceletých a víceoborových programů rozvoje, jenž předkládají členské země, aby mohly čerpat prostředky ze SF. Programy ve formě programových dokumentů EK předkládají vždy na určité období dopředu (programovací období EU trvá zpravidla 6 let). Účelem tohoto přístupu je zajistit co nejkomplexnější plánované řešení problémů daných

regionů EU ve výhledu několika let a nerozdělovat finance SF na jednotlivé dílčí projekty (s tím také souvisí princip koncentrace - viz níže).

1.1.2. Princip koncentrace

EU usiluje o to, aby co největší množství peněz směřovalo do těch nejpotřebnějších regionů na akce přinášející maximální užitek. Pro skutečně nejefektivnější využití SF je podstatné nerozměňovat jejich prostředky na řadu drobnějších a méně významných projektů, ale koncentrovat je do komplexních projektů v rámci předem naplánovaných strategií rozvoje.

1.1.3. Princip partnerství

Partnerství je dalším důležitým aspektem využívání SF. Do procesu plánování využívání SF jsou zapojováni příjemci prostředků – regiony, města, obce, soukromé subjekty. Při přípravě programových dokumentů je kladen důraz na spolupráci mezi EK a příslušnými orgány na národní, regionální a místní úrovni, které pověřuje členský stát přípravou a realizací rozvojových programů.

1.1.4. Princip doplňkovosti (adicionality)

Prostředky ze SF jsou určeny pouze k doplnění výdajů členských států. Členské státy musí ve předkládaných rozvojových plánech doložit vlastní finanční prostředky na spolufinancování akcí, na které jsou přiděleny i prostředky fondů EU. Finance SF tedy nesmějí nahrazovat národní výdaje, není např. možné snížit ve státním rozpočtu výdaje na životní prostředí, protože je tato oblast podpořena SF.

1.1.5. Princip monitorování a vyhodnocování

Veškeré operace SF jsou průběžně sledovány a vyhodnocovány z hlediska efektivnosti vynakládaných prostředků. Při schvalování projektů se předběžně posuzují možné dopady, projekty se pravidelně hodnotí v průběhu realizace a po ukončení se vyhodnotí skutečné výsledky projektů.

1.2. STRUKTURÁLNÍ FONDY

Strukturální politika EU je významnou součástí celkové politiky a je výrazem solidarity zemí s vysokým ekonomickým potenciálem vůči těm, které za nimi ekonomicky zaostávají. Strukturální politika EU je v souladu s tímto principem zaměřena na vytváření srovnatelných podmínek pro hospodářskou soutěž mezi členskými státy. Je to politika ekonomické a sociální soudržnosti.

Významným nástrojem pro uskutečňování strukturální politiky EU jsou strukturální fondy, jejichž prostřednictvím je možno exaktně vymezené oblasti podle existujících strukturálních cílů EU podporovat. Tyto fondy jsou součástí rozpočtu EU. Základním cílem strukturálních fondů je tedy především napomáhat vytvoření ekonomické a sociální rovnováhy v rámci EU a postupně snižovat rozdíly mezi jednotlivými regiony. (Hrabánková, 1999)

Vzhledem k zaměření práce nejprve podrobně charakterizují Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond (EAGGF).

1.2.1. Evropský zemědělský garanční a orientační fond (EAGGF)

EAGGF se zaměřuje na podporu rozvoje zemědělství a venkova. Vznikl v roce 1961. Fond funguje od roku 1962 a do systému strukturálních fondů patří jeho podpůrná sekce.

k financování Společné zemědělské politiky, jejímž cílem je mj.:

- a) zvýšit produktivitu zemědělství podporou technického pokroku, zajišťování racionálního rozvoje zemědělské výroby a optimálního využití výrobních činitelů, zejména pak pracující síly
- b) zajistit tak odpovídající životní úroveň zemědělské komunity, a to především zvýšením individuálních příjmů osob pracujících v zemědělství.

Oblasti, kde mohou být realizována opatření pro rozvoj venkova podle EAGGF jsou: ekologické zemědělství, školení, podpora adaptace a rozvoje venkovských oblastí, zlepšení marketingu zemědělských produktů, lesnictví, kompenzace zemědělcům v méně příznivých oblastech a oblastech s ekologickými omezeními, podpora začínajících farmářů, příspěvky na předčasnou penzi, investice do zemědělských podniků.

Tento fond se skládá z garanční a orientační části. Každá z těchto částí má svou vlastní funkci.

Garanční část zajišťuje především cíle a financování Společné zemědělské politiky. Garance směřují především na exportní subvence a vnitřní intervence (přímé platby zemědělcům, garantované výkupní ceny apod.). Z této sekce budou hrazeny i vybrané aktivity v Horizontálním plánu rozvoje venkova, který je zpracováván MZe. Garanční část není součástí strukturálních fondů.

Orientační část financuje zlepšování výrobních podmínek včetně modernizace farem, zlepšování venkovské infrastruktury, podporu vzdělávání a výzkumu, pomoc v odbytové a zpracovatelské sféře.

Z hlediska rozsahu použitých finančních prostředků je orientační část v rámci celého EAGGF od r. 2000 méně významná.

Z EAGGF je v České republice financován OP Rozvoj venkova a multifunkčního zemědělství (11,5% prostředků určených na OP).(www.rrapk.cz)

1.2.1.1. Obecné oblasti podpory z EAGGF

Finanční pomoc týkající se rozvoje venkova může podle Nařízení Rady (ES) č. 1257/99 a č. 1260/99 o EAGGF zahrnovat:

- zlepšení struktury zemědělských pozemků a systémů marketingu zemědělských produktů,
- konverzi a přeorientování potenciálu zemědělské produkce, zavádění nových technologií a zvýšení kvality produktů,
- podporu nezemědělské produkce,
- udržitelný rozvoj lesního hospodářství,
- podpora rozšíření doplňkového nebo alternativního hospodaření,
- zachování a posílení životaschopných sociálních struktur na venkově,
- podporu rozvoje ekonomických aktivit, zachování a vytváření pracovních příležitostí s cílem zajistit lepší využití existujícího potenciálu,
- zlepšení pracovních a životních podmínek,
- udržování a podporu extenzivního zemědělství,
- ochrana a podpora udržitelného zemědělství podporujícího tvorbu krajiny s ohledem na životní prostředí,

- odstranění nerovností a podpora rovných příležitostí pro muže a ženy, zejména podporou projektů, iniciovaných a prováděných ženami.

Oblasti, kde mohou být realizována opatření pro rozvoj venkova podle EAGGF:

a) ekologické zemědělství:

Příspěvky EAGGF v této oblasti mají podpořit:

- metody ohleduplného využívání zemědělské půdy s ohledem na ochranu životního prostředí, charakter krajiny a přírodních zdrojů,
- zavádění metod extenzivního hospodaření,
- ochranu obhospodařovaných ploch s vysokou přírodní hodnotou v ohrožení,
- zachování přírodního a historického rázu zemědělsky využívané oblasti,
- používání environmentálního plánování v zemědělské praxi.

b) školení:

Podpora se poskytuje na školení, zaměřená na:

- přeorientování farmářů na jiné formy hospodaření, šetrné k životnímu prostředí, splňující hygienické standardy a standardy chovu zvířat, přeorientování produkce, zlepšení manažerských dovedností, potřebných k úspěšnému řízení zemědělské farmy,
- přípravu osob pracujících v lesnictví na nové metody lesního hospodaření, zlepšující ekonomické, ekologické a sociální funkce lesních ploch.

c) podpora adaptace a rozvoje venkova:

Příspěvky se poskytují na:

- zlepšení kvality půdy,
- podporu farmářům a služeb pro farmáře,
- marketing kvalitních zemědělských produktů,
- obnovu a rozvoj vesnic a ochranu venkovského dědictví,
- rozšiřování a oživení zemědělských aktivit,

- management zemědělských vodních zdrojů,
- podpora cestovního ruchu a rozvoje lidových řemesel,
- ochrana životního prostředí,
- obnovu zemědělského výrobního potenciálu zničeného přírodními katastrofami a podporu preventivních opatření.

d) zlepšování marketingu zemědělských produktů:

Podpora EAGGF má za cíl:

- přizpůsobovat produkci tržním trendům, podpořit rozvoj nových odbytišť pro zemědělské produkty,
- zlepšit prezentaci a zpracování produktů, podpořit lepší využití surovin a eliminovat vedlejší škodlivé produkty a odpady,
- zavádět nové technologie,
- zvýhodnit inovativní investice,
- zvýšit a monitorovat kvalitu produktů a zdravotní podmínky,
- ochranu životního prostředí.

e) lesnictví:

Příspěvky jsou poskytovány za účelem podpořit:

- udržitelný rozvoj lesního hospodářství,
- zachování a zlepšení lesních zdrojů,
- rozšíření zalesněných ploch,

Podporu mohou získat pouze osoby podnikající v lesnictví či jejich asociace.

f) kompenzace zemědělcům v méně příznivých oblastech a oblastech s ekologickými omezeními:

Kompenzace mají přispívat k těmto cílům:

- zajistit kontinuální využití zemědělské půdy a uchování životaschopné venkovské komunity,
- ochrana krajiny,

- zachovávat a propagovat udržitelné formy hospodaření,
- v oblastech s ekologickými omezeními zajistit šetrné hospodaření v souladu ekologickými požadavky.

Kompenzace jsou poskytovány farmářům, kteří obhospodařují minimální stanovenou plochu, setrvávají v dané oblasti činnosti alespoň 5 let od první platby dotace, budou používat metody hospodaření ohleduplné k životnímu prostředí.

g) podpora začínajících farmářů:

Podpora může být poskytnuta formou pevných finančních částek či formou úhrady úroků z půjčky na pokrytí počátečních nákladů. Nařízení č. 1257/1999 stanoví podmínky pro osoby způsobilé žádat.

h) příspěvky na předčasnou penzi:

Příspěvky farmářům, kteří odcházejí do předčasného důchodu. Nařízení č. 1257/1999 stanoví přesné podmínky pro poskytnutí příspěvku.

i) investice do zemědělských podniků:

EAGGF podporuje investice, jejichž cílem je zlepšení produkce nebo zvýšení její kvality, ochrana a zlepšení životního prostředí apod. Podrobná ustanovení jsou uvedena v Nařízení č. 1257/1999. (www.sgcd.cpkp.cz)

1.2.2. Evropský regionální rozvojový fond (ERDF)

Tento fond se stal v roce 1974 součástí regionální politiky, aby sloužil k financování strukturální pomoci prostřednictvím regionálních rozvojových programů zaměřených na nejvíce postižené oblasti a ke snižování meziregionálních nerovností. V současnosti je nejvýznamnějším ze strukturálních fondů.

Evropský regionální rozvojový fond přispívá hlavně k dosažení Cíl 1 a 2, dále financuje iniciativu INTERREG (přeshraniční, mezinárodní a meziregionální spolupráce) a iniciativu URBAN (hospodářská a sociální obnova krizí postižených měst) a podporuje inovační akce a technická opatření (v oblasti regionálního rozvoje a výměny těchto zkušeností).

ERDF financuje:

- produktivní investice pro vytváření a zachování trvale udržitelných pracovních příležitostí
- investice do infrastruktury
- rozvoj vnitřního potenciálu podporujícího místní rozvoj a zaměstnanost a činnost malých a středních podniků
- podporu služeb pro podniky
- převod technologií
- zlepšení přístupu podniků k financím
- přímé podpory investic
- vytváření infrastruktury pro místní rozvoj a rozvoj zaměstnanosti
- podporu strukturám místních služeb pro vytvoření nových pracovních míst (pokud nejsou financována z ESF)

dále podporuje:

- produktivní prostředí (zejména pro rozvoj malých a středních podniků a přitažlivost regionů) prostřednictvím rozvoje infrastruktury
- výzkum a technologický vývoj
- rozvoj informační společnosti
- investice do cestovního ruchu a kultury pokud vytváření trvale udržitelné pracovní příležitosti
- ochranu a zlepšování životního prostředí
- rovnost mužů a žen v oblasti zaměstnanosti
- mezinárodní, přeshraniční a meziregionální spolupráci

1.2.3. Evropský sociální fond (ESF)

Poskytuje finanční prostředky na realizaci projektů zvyšujících životní úroveň. Toho chce dosáhnout nabídkou příležitostí pro zaměstnávání pracovníků na společném trhu. Usiluje o snížení nezaměstnanosti, usnadnění přístupu k zaměstnávání, zvýšení geografické a profesní mobility pracovníků uvnitř Evropské unie a zvýšení jejich

adaptability na technologické změny, zejména prostřednictvím profesního vzdělávání a rekvalifikací. Podpora z ESF je poskytována v oblastech všech tří cílů strukturální politiky v rámci Evropské unie.

Politiky ESF

V souvislosti s těmito cíli se ESF zaměřuje na následující politiky:

- **Aktivní politika na trhu práce**

- boj proti nezaměstnanosti a její prevence s důrazem na dlouhodobou nezaměstnanost
- usnadnění profesního začlenění mladých osob na trhu práce
- usnadnění opětovné integrace a profesního začlenění osob, které se vracejí na trh práce po období nepřítomnosti, a dlouhodobě nezaměstnaných

- **Rovné příležitosti pro všechny**

- podpora rovných příležitostí při přístupu na trh práce se zvláštním důrazem na ty, jimž hrozí vyloučení ze společnosti

- **Celoživotní vzdělávání**

- podpora a zlepšování vzdělávání a poradenství a jejich spojení s trhy práce
- prosazování politiky celoživotního vzdělávání
- podpora pracovní mobility a zvýšení zaměstnatelnosti

- **Kvalifikovaná a adaptabilní pracovní síla včetně modernizace organizace práce a podpory podnikání**

- podpora kvalifikované a přizpůsobivé pracovní síly
- flexibilní organizace práce
- rozvoj podnikání a podmínek umožňujících vytváření nových pracovních míst

- **Zlepšení přístupu a účasti žen na trhu práce**

- opatření vedoucí ke zlepšení přístupu žen na trh práce a jejich účast na něm

Díky zmiňovaným aspektům lze podporovat vzdělávání, vytvářet nová pracovní místa, zvyšovat úroveň vědeckých pracovníků, rozvíjet strukturu a systémy vzdělávání a trhu práce a to při zachování rovného přístupu všech k těmto aktivitám.

Součástí ESF je také Iniciativa společenství EQUAL, která podporuje vytváření mezinárodních partnerství při prosazování nových prostředků boje proti diskriminaci a nerovnostem na trhu práce.

V návaznosti na výše uvedené politiky mají nárok na podporu z ESF následující činnosti:

- **Individuální podpora**

- vzdělávání a odborné školení - odborné vzdělávání, zaškolení, zejména osvojení si základních dovedností - pracovní rehabilitace, odborné vedení a dozor, poradenství, další vzdělávání - podpora vzdělávání pracovníků ve výzkumu a vývoji - podpora při získávání zaměstnání, při zahájení samostatně výdělečné činnosti, rozvoj nových pracovních příležitostí včetně míst v sektoru sociálních služeb

- **Struktury a systémy**

- rozvoj a zdokonalování systémů vzdělávání a získávání kvalifikace, včetně rozvoje vzdělavatelů, zlepšování přístupu zaměstnanců ke vzdělávání - modernizace a zlepšení účinnosti služeb zaměstnanosti

- rozvoj vazeb mezi trhem práce a vzdělávacími institucemi

- rozvoj předpovídání budoucích změn ve struktuře kvalifikačních potřeb trhu práce

- **Doprovodná opatření**

- pomoc při poskytování služeb, včetně služeb pečovatelských a služeb zařízení pro závislé osoby

- podpora sociálně-vzdělávacího rozvoje, který usnadňuje přístup na trh práce (www.kr-stredocesky.cz)

1.2.4. Finanční nástroj pro podporu rybolovu (FIFG)

Finanční prostředky jsou určeny na podporu rybolovu a aktivit s tímto odvětvím souvisejícími. Snahou je přispět k rovnováze mezi rybnými zdroji a jejich

využíváním, posílit konkurenceschopnost a podnikání. Zlepšit dodávky produktů na trh a jejich přidanou hodnotu. Neopomíjet oblasti závislé na rybolovu a vodohospodářství. Zabývá se prostředím pro chov a lov ryb, akvakulturou, dodržováním hygienických standardů při zpracování ryb a distribuci rybích výrobků, obalovou technikou a zlepšením podmínek výlovu a distribuce rybích výrobků.
(www.rrapk.cz)

1.3. CÍLE POMOCI ZE STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ

Pro programovací období 2000-2006 rozdělují SF své finanční prostředky prostřednictvím tří „cílů pomoci“. Jednotlivé cíle mají svá kritéria, která musí region splňovat. Každý Cíl znamená jinou úroveň pomoci. EK pro plánovací sedmileté období zveřejňuje mapu Evropy s vyznačenými územími spadajícími pod jednotlivé Cíle. Poté začínou politická vyjednávání o přidělení pomoci mezi příslušným členským státem a EK.

1.3.1. Cíl 1: Podpora rozvoje a strukturálních změn zaostávajících regionů

Pomoc ze SF je v rámci Cíle 1 je určena především pro regiony na úrovni NUTS II, jejichž HDP je nižší než 75% průměru EU. Pod tento Cíl spadá celé území ČR s výjimkou Prahy. Cíl 1 je podporován těmito strukturálními fondy: ERDF, ESF, EAGGF a FIFG. SF mohou financovat až 75% celkových nákladů na projekty v těchto oblastech a Kohezní fond až 80%.

1.3.2. Cíl 2: Podpora hospodářské a sociální konverze regionů, které čelí strukturálním obtížím

Podpora ze SF směřuje do regionů, nespádajících pod Cíl 1, s výraznými strukturálními problémy (průmyslové oblasti s vysokou mírou nezaměstnanosti, venkovské oblasti s nízkou hustotou obyvatelstva, vysokou mírou nezaměstnanosti nebo ohrožené postupným vysídlováním, problematické městské oblasti a oblasti závislé na rybolovu). Do oblastí spadajících pod Cíl 2 plynou finanční prostředky z ERDF, FIFG a ESF. SF mohou financovat až 50% celkových nákladů.

1.3.3. Cíl 3: Podpora adaptace a modernizace strategie a systémů vzdělávání, školení a zaměstnanosti

Pomoc v rámci Cíle 3 je aplikována ve všech regionech, které nespádají pod předchozí dva Cíle a jejím cílem je podpora zaměstnanosti, pomoc sociálně znevýhodněným skupinám obyvatel, s nerovným přístupem k pracovnímu trhu, rovné příležitosti pro muže a ženy. Projekty realizované v rámci Cíle 3 jsou financovány ESF, který může financovat až 50% celkových nákladů. (www.sfed.cpkp.cz)

Tab.1: Částky určené pro jednotlivé cíle pro Českou republiku v letech 2004-2006 (v mil EUR, běžné ceny)

	2004-2006	2004	2005	2006
Strukturální fondy	1 584,4	381,5	528,9	674,0
Cíl 1 (13 krajů)	1 454,3	339,0	485,5	629,8
Cíl 2 (Praha)	71,3	23,3	23,8	24,2
Cíl 3 (Praha)	58,8	19,2	19,6	20,0

(www.strukturalni-fondy.cz)

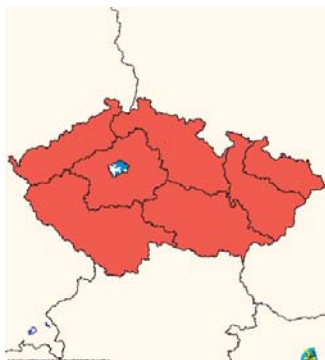
Tab.2: Přehled finanční účasti SF na podpoře Cílů EU v období 2000 - 2006

Cíl 1	ERDF	ESF	EAGGF-O		FIFG
Cíl 2	ERDF	ESF		EAGGF-G	FIFG
Cíl 3		ESF			

(Hrabánková, 1999)

Obr.1: Zvolené zóny v ČR pro Cíle 1 a 2 v letech 2004 a 2006

■ Cíl 1 ■ Cíl 2 (rozhodnutí Komise č. 559/2004)

(www.strukturalni-fondy.cz)

1.4. ÚZEMNÍ STATISTICKÉ JEDNOTKY EU

Klasifikace NUTS (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) byla zavedena Statistickým úřadem Evropských společenství (Eurostatem) ve spolupráci s ostatními orgány EU pro potřeby klasifikování jednotné unifikované struktury územních jednotek. Konstrukce klasifikace vycházela z jednotných metodických principů Eurostatu s přihlédnutím k administrativnímu uspořádání konkrétního státu.

Dnem 1. ledna 2000 vstoupila v České republice v platnost Klasifikace územních statistických jednotek CZ-NUTS, která nahradila do té doby platný číselník krajů a okresů (ČKO) a zavedla systém klasifikace územních statistických jednotek používaný v zemích Evropské unie. Podchytila současně nově vzniklé územně správní uspořádání České republiky (14 krajů).

Vymezení statistických územních jednotek bylo provedeno na základě Usnesení vlády České republiky č. 707/1998 ze dne 26. října 1998 Českým statistickým úřadem po dohodě s Eurostatem. Výchozím materiálem byl Ústavní zákon č. 347/1997 Sb. ze dne 3. prosince 1997, o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně Ústavního zákona ČNR č. 1/1993 Sb.

Klasifikace CZ-NUTS byla zavedena Opatřením ČSÚ ze dne 27. dubna 1999 zveřejněném v částce 33/1999 Sb. a znovu vydána Sdělením ČSÚ č. 490/2003 Sb. ze dne 18. prosince 2003 (částka 160/2003 Sb.). Aktualizace klasifikace CZ-NUTS byla provedena k 1. květnu 2004 Sdělením č. 228/2004 Sb. ze dne 14. dubna 2004 a zveřejněna v částce 74/2004 Sb.

Evropská metodika pro konstrukci klasifikace NUTS byla zpracována Eurostatem. V roce 2003 byly zásady jednotné metodiky tvorby evropské klasifikace NUTS vydány formou závazného Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 ze dne 26. května 2003, o vytvoření společné klasifikace územních statistických jednotek (NUTS) (dále jen „Nařízení 1059/2003“). Evropská klasifikace NUTS tak má prvně právní základ a je závazná pro všechny členské státy EU. Nařízení 1059/2003 bylo zveřejněno v Úředním věstníku EU, č. L 154 dne 21. června 2003 a pro členské státy vstoupilo v platnost dne 11. července 2003.

Hlavním důvodem pro zavedení společné evropské klasifikace je snaha o získávání zejména ekonomických informací o území na srovnatelné bázi. Nařízení 1059/2003 nastavuje závazné limity charakteru územních statistických jednotek, jejichž zabezpečením se vytvářejí základní předpoklady pro objektivní vyhodnocování a srovnávání různých evropských regionů. Na základě jednotně pojaté klasifikace je možno i jednotným způsobem pracovat se statistickými daty všech členských států.

Klasifikace CZ-NUTS je určena především pro statistické účely, dále pro potřeby analytické a pro potřeby poskytování údajů ve vztahu k EU, zejména pro úkoly spojené s čerpáním prostředků ze strukturálních fondů EU.

Pro zařazení regionů různé úrovně pod jednotlivé Cíle pomoci regionální politiky EU a statistické potřeby slouží územní rozdělení členských států na územní, statistické jednotky - NUTS (z franc. Nomenclature des unités territoriales statistiques). Statistické služby v rámci EU zajišťuje organizace EUROSTAT sídlící v Lucembursku.

K jednotnému systému územního rozčlenění v rámci EU se přistoupilo kvůli odlišnému územnímu členění jednotlivých členských států. Pomoc SF je určována pro úroveň NUTS II a III. Ostatní úrovně slouží pouze pro statistické účely EU. (www.crr.cz)

- **NUTS I:** největší, územní jednotka na úrovni státu či velkého územního celku (např. ČR - Čechy a Morava),
- **NUTS II:** střední úroveň územně správního členění státu, 1-2 mil obyvatel (v ČR představuje zhruba úroveň dvou krajů - Plzeňský + Budějovický),
- **NUTS III:** úroveň nejnižší územně správní jednotky (ČR - přibližně jednotlivé kraje),
- **NUTS IV:** v ČR - okresy či mikroregiony,

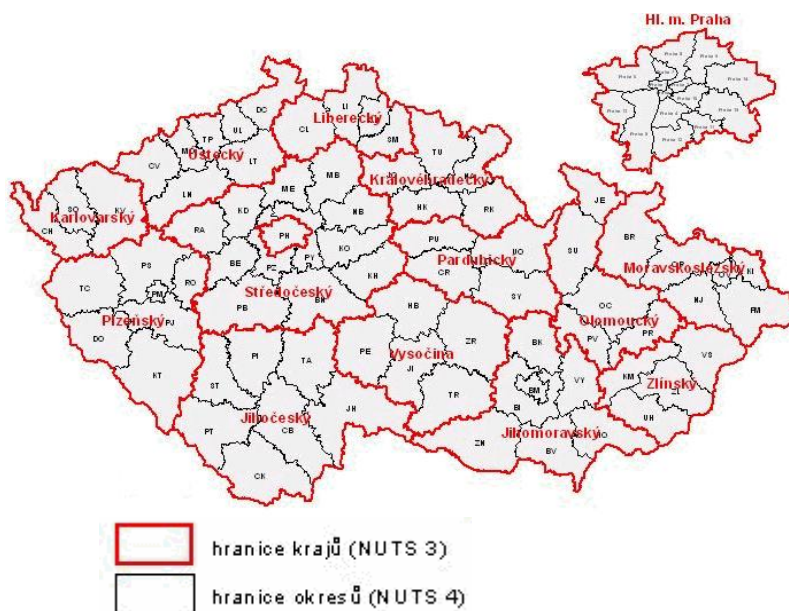
- **NUTS V:** v ČR - obce nebo pověřené obce s přenesenou působností státní správy.

Obr.2: Oblasti (NUTS 2) a kraje (NUTS 3) České republiky

(www.czso.cz)

Obr.3: Kraje (NUTS 3) a okresy (NUTS 4) České republiky

(www.czso.cz)

1.5. NAŘÍZENÍ RADY (ES) Č. 1257/1999 O EVROPSKÉM ORIENTAČNÍM A ZÁRUČNÍM FONDU PRO ZEMĚDĚLSTVÍ

Globalizace světového obchodu, požadavky spotřebitelů na kvalitu, rozšíření EU, to jsou nové reality a úkoly, před kterými dnes stojí evropské zemědělství. Změny postihnou nejen mezinárodní a vnitrostátní zemědělské trhy, ale i lokální ekonomiku ve venkovských oblastech. Budoucnost zemědělského sektoru je úzce spojena s vyváženým rozvojem venkovských oblastí, které pokrývají cca 80 % evropského teritoria. Pohled Společenství na integrovaný rozvoj venkova je proto v tomto směru jasný; zemědělská a venkovská politika hraje významnou roli v soudržnosti územní, ekonomické a sociální politiky. Vedle opatření trhu a požadavků konkurenceschopného evropského zemědělství musí být také zajištěny podmínky pro rozvoj a naplňování potřeb venkova, společně s požadavky dnešní společnosti na ochranu a zlepšování životního prostředí. Nová politika rozvoje venkova, tzv. „druhá pilíř“ SZP, splňuje tyto požadavky. Jako podstatná součást Evropského modelu zemědělství usiluje o to, aby se uplatnil pevný a trvalý rámec, který bude garantovat budoucnost venkovských oblastí a podporu udržení a vytvoření sociálních podmínek, zejména nových pracovních míst za účelem stabilizace osídlení obyvateli venkova.

Principy, které se vztahují k Evropskému modelu zemědělství, jsou tyto:

- multifunkčnost zemědělství, tzn. jeho různé role v produkci potravin, v produkci zemědělských výrobků nepotravinářského určení, v rozvoji mimoprodukčních funkcí, zejména v údržbě krajiny apod; k tomu je třeba zahrnout podporu služeb, které zemědělci poskytují;
- multisektorový a integrovaný přístup k venkovské ekonomice, aby se oživily původní a zavedly nové aktivity, vytvořily nové zdroje příjmů a zaměstnanosti a ochránilo se dědictví venkova;
- účinné podpory rozvoje venkova, založené na subsidiaritě a podpoře decentralizace, a to na regionální, lokální a partnerské úrovni;
- průhlednost (transparentnost) v navrhování a sestavování programů, založená na zjednodušené a přístupnější legislativě.

Jednou z hlavních inovací v této politice je způsob používaný ke zlepšení integrace mezi různými typy intervence, a to tak, aby se pomohlo zajistit hladký a rovnoměrný rozvoj ve všech evropských venkovských oblastech. Hlavní charakteristiky tohoto rozvoje preferovaného v dokumentech Evropské komise lze stanovit takto:

- posílení zemědělského a lesnického sektoru,
- zvýšení konkurenceschopnosti venkovských oblastí,
- zachování kvalitního životního prostředí a dědictví venkova.

Zásadními dokumenty určujícími využívání SF jsou nařízení Rady EU, které jsou závazné jak na úrovni Společenství tak na úrovni jednotlivých členských států.

Nařízení Rady 1257/1999 pro podporu rozvoje zemědělství a venkovských oblastí z Evropského zemědělského garančního a orientačního fondu je právní normou EU, která respektuje charakter zemědělské činnosti daný jak sociální strukturou na venkově, tak strukturálními změnami výroby a přírodními rozdíly mezi regiony.

Základní filosofií tohoto nařízení je podpořit rozvoj zemědělství v integraci s rozvojem venkovského prostoru, tzn. začlenit zemědělskou strukturální politiku do širšího ekonomického a sociálního kontextu venkovských oblastí. Zároveň opatření spojená s realizací NR 1257/1999 potvrzují zájem EU na strategickém významu zemědělství, které je největším uživatelem půdy a výrazně ovlivňuje i neobnovitelné přírodní zdroje, zejména vodní.

Cílem této pro zemědělství a venkov základní legislativní normy je obnova a posílení konkurenceschopnosti venkovských oblastí a zvýšení atraktivity těchto oblastí za účelem stabilizace jejich obyvatel, přílivu investičního kapitálu a celkového zvýšení jeho výnosnosti. Za pozitivní lze považovat skutečnost, že na rozdíl od předchozího programového období EU, tj. do roku 1999, ve kterém pro obdobné cíle existovala řada dílčích právních norem, je pro období let 2000 - 2006 NR 1257/1999 souhrnnou normou, která shrnuje cíle, principy a příslušná opatření do tohoto jediného právního dokumentu. Konkretizaci podmínek pro realizaci opatření obsahuje Nařízení Rady 1750/1999, které navazuje na NR 1257/1999 a je v zásadě jeho prováděcí legislativní normou.

Tyto integrační snahy EU souvisejí s trendem postupného naplňování její vize dané modelem evropského zemědělství, který preferuje integrovaný rozvoj venkova prostřednictvím multifunkčního a konkurenceschopného zemědělství. (Hrabánková, Brandová, 2001)

2. OP ROZVOJE VENKOVA A MULTIFUNKČNÍ ZEMĚDĚLSTVÍ

Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP Zemědělství) je programový dokument, který představuje základní koncepční rámec připravený Ministerstvem zemědělství pro poskytování projektových podpor pro české zemědělství a venkov v období po přistoupení České republiky k EU. OP Zemědělství představuje rozpracování 5. prioritní osy Národního rozvojového plánu České republiky (NDP) na období 2004 - 2006 a v souladu s 5. prioritní osou NDP pokrývá oblasti České republiky spadající pod Cíl 1 (území ČR kromě hl. města Prahy). OP Zemědělství má vymezen svůj obsah ve vztahu k ostatním operačním programům, se kterými nedochází k překrývání.

OP Zemědělství je program podporující zemědělskou prvovýrobu a zpracování zemědělských produktů, lesní a vodní hospodářství a zajištění trvale udržitelného rozvoje venkova. Součástí tohoto programu jsou také opatření zaměřená přímo na problematiku vodního hospodářství.

Strategie operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství vychází z analýzy ekonomické a sociální situace v zemědělství a venkovském prostoru. Česká republika chce podporovat a dále navazovat na cíle a principy stanovené v koncepci agrární, lesnické a vodohospodářské politiky, které pro období před vstupem České republiky do Evropské unie schválila vláda ČR.

Cílem OP Zemědělství je, v souladu s globálním a specifickými cíli Národního rozvojového plánu, podpora trvalého hospodářského růstu i růstu kvality života obyvatel, založená zejména na:

- zvyšování konkurenceschopnosti odvětví,
- zajištění zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů,
- snižování rozdílů v sociálních podmínkách,
- zachování kulturní krajiny,
- ochraně a zlepšování životního prostředí.

OP Zemědělství je programový dokument, který vychází zejména z:

- 1) nařízení Rady (ES) č. 1260/1999, ze dne 21. června 1999 o obecných ustanoveních o Strukturálních fondech

- 2) nařízení Rady (ES) č. 1257/1999, ze dne 17. května 1999 o podpoře rozvoje venkova prostřednictvím Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EAGGF),
- 3) nařízení Rady (ES) č. 1263/1999, ze dne 21. června 1999 o finančním nástroji pro orientaci rybolovu (FIFG),
- 4) nařízení Komise (ES) č. 445/2002, ze dne 26. února 2002, kterým se stanoví podrobná pravidla pro provádění k nařízení Rady (ES) č. 1257/1999 o podpoře rozvoje venkova prostřednictvím Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EAGGF),
- 5) nařízení Komise (ES) 963/2003, kterým se mění nařízení (ES) 445/2002, kterým se stanoví podrobná pravidla pro provádění k nařízení Rady (ES) 1257/1999 o podpoře rozvoje venkova prostřednictvím Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EAGGF),
- 6) Smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii.

OP Zemědělství tvoří 3 priority a opatření, z nichž některá jsou dále rozpracována na jednotlivé podopatření (aktivity).

Priority a opatření OP Zemědělství pro 2004-2006:

Priorita 1. Podpora zemědělství, zpracování zemědělských produktů a lesního hospodářství je zaměřena na zvyšování konkurenceschopnosti multifunkčního zemědělství a lesnictví včetně investic do zemědělského majetku a zlepšení zpracování zemědělských výrobků a jejich marketingu. Cílem je zvýšit konkurenceschopnost a produktivitu práce, přidanou hodnotu a kvalitu zemědělských produktů. Prostřednictvím toho zvýšit výnosy v sektoru zemědělství. Některé výhody pro mladé začínající zemědělce mohou pozitivně ovlivnit nepříznivou věkovou a vzdělanostní strukturu venkovského obyvatelstva. Tvorba nových pracovních příležitostí v alternativních odvětvích zemědělství bude mít rovněž pozitivní vliv na život v zemědělských oblastech a přispěje k odstranění ekonomických a sociálních nerovností mezi jednotlivými odvětvími a regiony.

Opatření 1.1. Investice do zemědělského majetku a zemědělských podniků

Podopatření 1.1.1. Investice do zemědělského majetku a podpora mladým začínajícím zemědělcům

Podopatření 1.1.2. Prohlubování diverzifikace zemědělských činností

Opatření 1.2. Zlepšení zpracování zemědělských výrobků a jejich marketing

Opatření 1.3. Lesní hospodářství

Podopatření 1.3.1. Obnova lesního potenciálu poškozeného přírodními kalamitami a požárem a zavádění příslušných ochranných preventivních opatření

Podopatření 1.3.2. Investice do lesů

Podopatření 1.3.3. Sdružování majitelů lesa

Podopatření 1.3.4. Zalesňování zemědělsky nevyužívaných půd

Priorita 2. Rozvoj venkova, rybářství a odborné školství

Tato priorita svými opatřeními podpoří rozvoj venkova, rybářství a odborné vzdělávání. Cílem je obnovit zemědělskou produkci v poškozených oblastech a nově vybudovat nebo zrekonstruovat stávající protipovodňová zařízení a vyjasnit vlastnická práva k pozemkům. Podpora zlepšení úrovně zpracování a prodeje rybích produktů, vodního hospodářství a kvalifikace zaměstnanců v rybářství má za cíl zvýšit konkurenceschopnost tohoto odvětví. Obce by v tomto programu mohly mít příležitost pouze v rámci podopatření 2.1.4. Rozvoj venkova (podopatření typu Leader+), protože samotná Iniciativa Společenství Leader+ nebude pro programové období 2004-2006 České republiky a ostatním novým členům EU otevřena. (www.businessinfo.cz)

Opatření 2.1. Posílení přizpůsobivosti a rozvoje venkovských oblastí

Podopatření 2.1.1. Pozemkové úpravy

Podopatření 2.1.2. Obnova potenciálu a zachování zemědělské krajiny

Podopatření 2.1.3. Řízení a zajištění funkčnosti zemědělských vodních zdrojů

Podopatření 2.1.4. Rozvoj venkova (podopatření typu Leader+)

Podopatření 2.1.5. Diverzifikace zemědělských aktivit a aktivit blízkých zemědělství

Opatření 2.2. Odborné vzdělávání

Opatření 2.3. Rybářství

Podopatření 2.3.1. Zpracování ryb a marketing výrobků z ryb

Podopatření 2.3.2. Chov vodních živočichů – akvakultura

Podopatření 2.3.3. Činnosti prováděné odborníky v rybářství a propagační opatření

Priorita 3. Technická pomoc

Technická pomoc bude na podporu realizace úkolů v rámci OP Zemědělství. Má usnadnit implementaci celého programu.

Opatření 3.1. Technická pomoc

2.1. FINANČNÍ ALOKACE PRO OP ZEMĚDĚLSTVÍ

Rámec finanční rozvahy vychází ze závěrů zasedání Evropské rady, které proběhlo 24. a 25. října 2002 v Bruselu. Finanční zdroje alokované pro Českou republiku na strukturální operace byly rozpracovány ve finančním rámci Národního

rozvojového plánu a přiděleny na jednotlivé operační programy a rozděleny pro jednotlivé roky 2004 – 2006.

Pro OP Zemědělství bylo vyčleněno 12 % z celkových finančních zdrojů alokovaných na Cíl 1, což představuje částku 173,90 mil. €.

Přidělené zdroje byly na MZe rozděleny pro:

Prioritu I - *Podpora zemědělství, zpracování zemědělských produktů a lesnímu hospodářství*

z EAGGF 97,48 mil. €

z FIFG 0 mil. €

Prioritu II - *Rozvoj venkova, rybářství a odborné vzdělávání*

z EAGGF 66,43 mil. €

z FIFG 6,95 mil. €

Prioritu III – *Technická pomoc*

z EAGG 2,73 mil. €

z FIFG 0,29 mil. €

V Prioritě I byly finanční prostředky na jednotlivá opáření rozpočítány dle poměrného klíče, v kterém byl vzat za rozpočtovou základnu objem finančních prostředků uplatněný jednotlivými odbornými útvary na základě jejich odhadu potřeb pro rozvoj zemědělství a venkova v období let 2004 - 2006.

Procentní podíly jednotlivých priorit OP Zemědělství:

Priorita I 60.3 %

Priorita II 38.1 %

Priorita III 1.6 %

Celkem 100.0 %

Tab.3: Finanční tabulka pro období 2004 – 2006 (EUR)

2004-2006	Celkem	Podíl Společenství			Podíl z národních zdrojů	
		Celkem	EAGGF	FIFG	Celkem	Státní
	Priorita I. Podpora zemědělství, zpracování zemědělských produktů a lesnímu hospodářství	151 141 395	97 484 885	97 484 885		53 656 510
z EAGGF	151 141 395	97 484 885	97 484 885		53 656 510	53 656 510
z FIFG						
Priorita II. Rozvoj venkova, rybářství a odborné vzdělávání	95 438 065	73 390 659	66 434 601	6 956 058	22 047 406	22 047 406
z EAGGF	85 500 839	66 434 601	66 434 601		19 066 238	19 066 238
z FIFG	9 937 226	6 956 058		6 956 058	2 981168	2 981168
Priorita III. Technická pomoc	4 034 511	3 025 883	2 730 252	295 631	1 008 628	1 008 628
z EAGGF	3 640 336	2 730 252	2 730 252		910 084	910 084
z FIFG	394 175	295 631		295 631	98 544	98 544
Celkem	250 613 971	173 901 427	166 649 738	7 251 689	76 712 544	76 712 544
Celkem z ERDF						
Celkem z ESF						
Celkem z EAGGF	240 282 570	166 649 738	166 649 738		73 632 832	73 632 832
Celkem z FIFG	10 331 401	7 251 689		7 251 689	3 079 712	3 079 712

(dokument OP Zemědělství, 2004)

OP zemědělství jakožto program podpory poskytovaných zemědělcům i obyvatelům venkovských regionů bude od roku 2007 nahrazen Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EAFRD). Tento fond je popsán níže.

3. HORIZONTÁLNÍ PLÁN ROZVOJE VENKOVA (HRDP)

HRDP je vedle OP Zemědělství druhým programovým dokumentem zpracovávaným MZe. Je kofinancován z EAGGF sekce záruční. Prostřednictvím následujících doprovodných opatření Společné zemědělské politiky definovaných v souladu s danými kapitolami NR 1257/1999 o podporování rozvoje venkova prostřednictvím EAGGF je řešena priorita HRDP „Trvale udržitelný rozvoj zemědělství, venkova a jeho přírodních zdrojů“:

- Méně příznivé oblasti a oblasti s ekologickými omezeními (NR 1257/1999, kap. V)
- Agroenvironmentální opatření (NR 1257/1999, kap. VI)
- Zalesnění zemědělské půdy (NR 1257/1999, kap. VIII, čl. 31)
- Předčasný odchod do důchodu (NR 1257/1999, kap. IV)
- Založení porostů rychle rostoucích dřevin pro energetické využití (NR 1257/1999, kap. VIII, čl. 31)
- Zakládání skupin výrobců
- Technická pomoc

Kromě opatření Předčasný odchod do důchodu jsou již všechna opatření alespoň částečně od roku 2001 součástí dotační politiky Ministerstva zemědělství v rámci nařízení vlády č. 505/2000 Sb., kterým se stanoví podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny, programy pomoci k podpoře méně příznivých oblastí a kritéria pro jejich posuzování, ve znění nařízení vlády č. 500/2001 Sb., příp. Zásad, kterými se stanoví podmínky pro poskytování finančních podpor formou dotací na základě podpůrných programů stanovených podle § 2 odst. 1 zákona č. 252/1997 Sb. (zakládání skupin výrobců).

Na základě současných propočtů lze požadavek na kofinancování z EAGGF - sekce záruční vyčíslit na cca 14 424 mil. Kč, což znamená celkový objem finančních prostředků na tři roky přibližně objem ve výši 18 mld. Kč. Asi polovina těchto prostředků půjde na podporu LFA.

3.1. CHARAKTERISTIKA OPATŘENÍ

3.1.1. Předčasný odchod do důchodu (POD)

POD je opatření, které umožňuje starším zemědělcům po dosažení věku 55 let ukončit aktivní zemědělskou činnost a poskytovanými podporami jim zabezpečuje důstojné životní podmínky. Dává tak možnost uplatnění se mladé generaci zemědělců, kteří mohou svými nápady nejen zlepšit ekonomickou, ale i sociální stránku zemědělství a venkova.

V současné době se v rámci dotační politiky MZe předčasným odchodem do důchodu nezabývá žádný podpůrný mechanismus.

3.1.2. Méně příznivé oblasti (LFA) a oblasti s ekologickými omezeními

Opatření je zaměřeno na podporu zemědělců hospodařících v oblastech s méně příznivými podmínkami. Cílem je nejen vytvořit příznivé finanční podmínky pro zemědělce, ale i snaha stabilizace venkovského obyvatelstva.

V rámci České republiky je v HRDP, tj. za splnění všech kritérií požadovaných NR 1257/99, do méně příznivých oblastí zařazeno 1779,5 tis. ha zemědělské půdy, tj. 47,97 % ZPF ČR. Z toho v horských oblastech se nachází 462 tis. ha zemědělské půdy, tj. 12,45 % ze ZPF, ostatních LFA se nachází 1070 tis. ha zemědělské půdy, tj. 28,85 % ze ZPF a v oblastech se specifickými omezeními se nachází 247,44 tis. ha zemědělské půdy, tj. 6,67 % ze ZPF.

Podpora méně příznivých oblastí je již zakotvena v zákoně č. 252/1997 Sb., o zemědělství. k provedení tohoto zákona byla vydána postupně 4 nařízení vlády, přičemž poslední z nich, nařízení vlády č. 505/2000 Sb., vymezuje méně příznivé oblasti dle kritérií NR 1257/1999 (s výjimkou demografického kritéria). V roce 2001 bylo dle výše uvedeného nařízení na podporu méně příznivých oblastí vyplaceno 1,69 mld. Kč (735 151 ha) a na podporu oblastí s ekologickými omezeními 0,01 mld. Kč (8463 ha).

3.1.3. Agroenvironmentální opatření

V rámci tohoto opatření jsou navržena podopatření, která budou řešit především zrychlený odtok vody z krajiny, zachování a zvýšení biologické různorodosti na

travních porostech i na orné půdě a zachování a zvýšení biologické různorodosti v cenných oblastech.

V roce 2001 bylo v rámci NV č. 505/2000 Sb. vyplaceno 951 409 tis. Kč na podporu 924 753 ha zařazených do agroenvironmentálních programů (zatravnění zemědělské půdy, údržba TTP pastvou hospodářských zvířat, technické nebo organizační zajištění pastvy v rámci údržby travních porostů a podpora ekologického zemědělství). V programovém dokumentu HRDP došlo na rozdíl od stávajícího stavu ke kvantitativnímu i kvalitativnímu nárůstu opatření, což ve svém důsledku povede ke zvýšení péče o krajinu.

Vzhledem k tomu, že z ČR odtéká voda do třech moří a její jakost ovlivňuje řadu okolních států, a náchylnost krajiny k povodním, nebo naopak k jímání vody v krajině patří mezi významné výchozí faktory pro využití krajiny, byla připravena některá cílená opatření pro ochranu vod v ČR (např. viz. Zatravnění, Péče o ornou půdu – travnaté okraje, Pěstování meziplodin).

Přehled agroenvironmentálních opatření:

- Ekologické zemědělství

Cílem je ochrana základních složek životního prostředí (půda, voda, ovzduší, organismy a agroekosystémy) včetně uchování a zvýšení biodiverzity a zajištění bioprodukce a nového biotruhu pro certifikované bioprodukty a biopotraviny.

- Péče o ornou půdu – travnaté okraje

Cílem tohoto podopatření je zvýšit ekologickou stabilitu krajiny, zvýšit biologickou rozmanitost organismů na zemědělských pozemcích a snížit povrchový odtok vod vytvořením travnatých pásů na okrajích půdních bloků.

- Ošetřování travních porostů

Cílem je podpořit a zachovat příznivou extenzifikaci na travních porostech využívaných pro zemědělskou produkci v rámci celého zemědělského podniku, které jsou ohroženy jak růstem intenzity hospodaření, tak degradací v důsledku opouštění hospodaření. Současně je cílem zajistit údržbu kulturní krajiny zejména pastevním chovem zvířat a také podporu biologické různorodosti na cenných stanovištích.

- Zatravnění orné půdy

Toto podopatření má především zpomalit odtok vody z krajiny, který může vyvolávat sezonní nedostatek vody a krátkodobé zvětšené průtoky v tocích. Dalším efektem tohoto podopatření bude také snižování rizika případné eroze půdy. Zvyšování podílu travních porostů v krajině chudé na trvalé kultury přispěje ke zvyšování biologické různorodosti a ekologické stability krajiny.

- Tvorba travnatých pásů na svažitéch půdách

Toto opatření je navrženo, aby zpomalilo povrchový odtok na mírných svazích pomohlo vytvořit nová stanoviště pro rozvoj biologické různorodosti v oblastech s větším zorněním. Rozdělením svahů na kratší úseky se zvýší podíl vody, která se vsákne do půdy, a tím bude posílena i retenční schopnost krajiny.

- Pěstování meziplodin

Hlavním cílem pěstování meziplodin je zpomalení povrchového odtoku vod na půdě a snížení odpovídajících environmentálních rizik na orné půdě.

- Trvale podmáčené louky a rašelinné louky

Opatření se týká ploch na trvalých travních porostech, které jsou trvale podmáčené nebo rašelinné. Vlhké louky bývají v našich podmínkách zpravidla druhově bohaté a značná část rostlin a společenstev vlhkých luk je vzácných a ohrožených. Pravidelná péče o vlhké louky je významná zejména pro populace ptáků (např. bahňáků) a rovněž pro hmyz a obojživelníky.

- Oplocení cenných lokalit na pastvinách

Opatření se týká pouze trvalých travních porostů, které jsou obhospodařovány v rámci managementu pastvin. Jeho cílem je podpořit zachování a rozvoj biologické různorodosti na místech cenných z pohledu ochrany přírody, která jsou součástí pasených ploch.

- Ptačí lokality na TTP: Chřástal polní

Opatření se týká pouze trvalých travních porostů identifikovaných jako hnízdní lokality chrástala polního. Cílem je udržet a zvýšit jeho populaci.

3.1.4. Lesnictví

- Údržba extenzivních sadů

Cílem opatření je zachovat dosavadní výměru extenzivních sadů zejména s krajovými a starými odrůdami ovocných stromů, které tvoří významnou část kulturního dědictví českého venkova a současně představují cenné genové zdroje. Vyskytuje se zde řada planě rostoucích rostlin, lišejníků, a rovněž poskytují útočiště hmyzu a ptákům, jako jsou sovy, strakapoudi a celá řada pěvců. V mnoha případech plní také funkci protierozní ochrany.

- Rozptýlená zeleň

Podopatření je významnou podmínkou obnovy biologické rozmanitosti zemědělské krajiny a rozšíření genofondu dřevin a křovin. Výsadba dřevin není určena k produkci dřeva a rozsahem nedosahuje charakteru investice.

Zonální podopatření – Bílé Karpaty, Blaník, České středohoří, Litovelské pomoraví, Moravský kras, Poodří, Železné hory

Mezi stěžejní agroenvironmentální podopatření, do kterých bude v průběhu 3 let alokováno cca 80 % finančních prostředků, patří Ekologické zemědělství, Ošetřování travních porostů a Pěstování meziplodin.

- Zalesňování zemědělské půdy

Zalesňování zemědělských půd umožňuje zemědělcům hospodařícím na zemědělské půdě, respektive vlastníkům zemědělské půdy, získat podporu na zalesnění těchto pozemků. Tímto programem se vytváří prostor pro diversifikaci výroby, která by měla přispět k posílení ekonomické a sociální dimenze trvalé udržitelnosti zemědělství a venkova. Snižuje podíl zornění půdy, a to bez rizika zvýšení podílu neobhospodařované zemědělské půdy.

Zalesňování jako kontinuální program je podporováno již od roku 1994. Podpora byla poskytována formou finančních podpor a pomocí, v současné době formou dotací, které jsou přímé a nenávratné. V letech 1994 až 2001 bylo na zalesnění

vyplaceno celkem 379,7 mil. Kč. Bylo zalesněno 3753 ha zemědělských pozemků a vyplaceno 226,5 mil. Kč.

- Založení porostů rychle rostoucích dřevin určených pro energetické využití

Zalesňování zemědělských půd umožňuje zemědělcům hospodařícím na zemědělské půdě, respektive vlastníkům zemědělské půdy, získat podporu na zalesnění těchto pozemků. Tímto programem se vytváří prostor pro diversifikaci výroby, která by měla přispět k posílení ekonomické a sociální dimenze trvalé udržitelnosti zemědělství a venkova. Snižuje podíl zornění půdy, a to bez rizika zvýšení podílu neobhospodařované zemědělské půdy.

V roce 2000 bylo na založení porostů rychle rostoucích dřevin vyplaceno celkem 131 tis. Kč a byly vysázeny 3 ha, v roce 2001 bylo vyplaceno celkem 962 tis. Kč a bylo vysázeno 10 ha těchto porostů.

3.1.5. Zakládání skupin výrobců

Cílem opatření je vytvořit podmínky pro skupiny zemědělských prvovýrobců, aby byli konkurenceschopní v podmínkách jednotného trhu po přistoupení do EU.

V roce 1999 byla přiznána 11 žadatelům podpora ve výši 5,202 mil. Kč, v roce 2000 byla vyplacena 22 žadatelům podpora ve výši 11,624 mil. Kč a v roce 2001 bylo rozděleno 30 žadatelům 24,004 mil. Kč.

3.1.6. Technická pomoc

Opatření je zaměřeno na podporu aktivit nezbytných pro úspěšnou implementaci, řízení a zdokonalování opatření obsažených v HRDP. Jedná se zejména o práce spojené s vypracováním postupů a materiálů nezbytných pro proces od podání žádostí až po vyhodnocování jednotlivých opatření. Práce budou mít především formu odborných studií, sběrů a analýzy dat, vypracování informačních materiálů a dalších aktivit spojených se šířením informací o zaváděných opatřeních.

3.2. PŘEHLED FINANCOVÁNÍ

Rámcem finanční rozvahy vychází ze závěrů Kodaňského summitu Evropské Rady, který proběhl ve dnech 12. a 13. prosince 2002 v Bruselu, a z finálního znění Smlouvy o přistoupení ČR k EU, podepsané dne 16. dubna 2003 v Římě.

Prostředky vynakládané na realizaci navržených opatření budou poskytovány pouze z veřejných zdrojů bez spoluúčasti soukromého sektoru. Příspěvek ze strany EU z EAGGF-sekce záruční bude činit 80 % celkových veřejných nákladů a příspěvek ze státního rozpočtu ČR 20 % celkových veřejných nákladů.

Finanční prostředky na jednotlivá opatření byly rozpočítány s ohledem na odborné odhady objemu potřebných finančních prostředků uplatněných jednotlivými odbornými útvary.

Tab.4:v mil. EUR (v současných cenách)

	2004		2005		2006		Celkem	
	Celkové veřejné náklady	z toho z EAGGF	celkové veřejné náklady	z toho z EAGGF	celkové veřejné náklady	z toho z EAGGF	celkové veřejné náklady	z toho z EAGGF
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	2,208	1,767	2,959	2,367	3,712	2,970	8,880	7,104
Méně příznivé oblasti a oblasti s environmentálními omezeními	99,474	79,579	101,675	81,340	103,521	82,817	304,670	243,736
Agro-environmentální opatření	95,267	76,213	113,004	90,403	126,720	101,376	334,990	267,992
Lesnictví	4,692	3,754	6,757	5,406	9,189	7,352	20,639	16,511
Zakládání skupin výrobců	1,518	1,214	1,979	1,583	2,297	1,838	5,794	4,635
Technická pomoc	0,966	0,773	1,126	0,901	1,436	1,149	3,528	2,822
SAPARD	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	204,125	163,300	227,500	182,000	246,875	197,500	678,500	542,800

(Horizontální plán rozvoje venkova, 2004)

4. ZAMĚŘENÍ STRUKTURÁLNÍ POLITIKY PRO ROZVOJ VENKOVA PO ROCE 2006

V souvislosti s přípravou dalšího období 2007-2013 je už nyní zřejmé, že rozvoj venkovských regionů bude jedním z důležitých směrů EU. Tento záměr bude realizován nařízením Rady o podpoře rozvoje venkova z prostředků Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD).

4.1. EVROPSKÝ ZEMĚDĚLSKÝ FOND PRO ROZVOJ VENKOVA (EAFRD)

Tento podpůrný fond začne fungovat „naostro“ od počátku roku 2007. Trvání fondu je do roku 2013. Podobně jako u ostatních forem pomoci, které plynou ze společných zdrojů Unie, i čerpání finančních prostředků z fondu EAFRD podléhá přísným, do detailu propracovaným podmínkám a je spojené se zvládnutím nevyhnutelné administrativy ze strany těch, co o podporu požádají, i těch, kteří ji budou přidělovat.

Je tedy jen dobré, že se k budoucím uchazečům o nejrůznější formy podpory s předstihem dostanou veškeré potřebné informace, aby byli připraveni využívat další z možností, které nám členství v Evropské unii nabízí.

Navíc pomoc z tohoto fondu je určena zdaleka nejen zemědělcům, ale všem obyvatelům venkova, mužům i ženám, živnostníkům, neziskovým organizacím a sdružením i všem těm, kteří se z vlastní iniciativy rozhodnou sami nebo se svými spoluobčany něco dělat ve prospěch svých obcí a svého okolí a nemají po ruce potřebný kapitál a třeba ani nevědí, na co vše by mohli získat podporu.

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova zahrne všechny dosavadní programy podpor poskytovaných zemědělcům i obyvatelům venkovských regionů a rozšíří je o další formy pomoci. Bude možné získat podporu například pro rozjezd podnikatelských činností, které nemusí souviset se zemědělstvím a při kterých vzniknou nová pracovní místa, jako je venkovský cestovní ruch a zřizování dalších služeb pro obyvatele venkova.

Pozornost se zaměří na oblasti s nepříznivým věkovým složením obyvatelstva, s cílem zabránit dalšímu vysídlování venkovských oblastí. Podpoří také ochranu přírodních a kulturních památek na venkově a projekty na obnovu a rozvoj vesnic.

Ze čtyř os, ze kterých sestává fond EAFRD, bude klíčovou osa II, která bude zaměřená na zlepšování životního prostředí a krajiny. Konkrétně jde například o podporu zemědělského hospodaření v horských a podhorských oblastech, kde se intenzivní zemědělství nevyplácí pro nevhodnost přírodních podmínek, ale kde je nezbytné, aby někdo o tuto část krajiny pečoval, aby nezarostla kopřivami a zůstala atraktivním místem pro život obyvatel venkovských obcí a vyhledávaným místem k trávení volného času obyvatel měst. S tím souvisí třeba i podpora neproduktivních investic v zemědělství, jako je výsadba rozptýlené zeleně.

Nedílnou součástí jsou i lesy a vodní zdroje. Péče o ně bude pochopitelně také podporována z prostředků EAFRD. Půjde například o podporu zalesňování zemědělské půdy, zlepšování druhové skladby lesních porostů, vytváření biotopů pro druhy rostlin a živočichů vázaných na staré stromy a tlející dřevo.

Péče o ovzduší a šetření nerostnými zdroji se ve fondu EAFRD promítne v podobě podpory využití obnovitelných zdrojů, jako je výsadba rychlorostoucích dřevin pro energetické využití, což mohou být některé vrby a topoly, a také podpora pěstování řepky a obilí k výrobě bionafty a benzínu s podílem biolihu. EAFRD pamatuje i na postupy zemědělského hospodaření šetrné k životnímu prostředí, jako je podpora ekologického zemědělství bez využití chemických prostředků, ošetřování travních porostů a speciální osevňovací postupy v ochranných zónách jeskyní, a mnoho dalších. A kolik že vlastně peněz budeme mít k podpoře našeho venkova? Předpokládá se, že z fondu EAFRD by mohlo plynout přibližně deset a půl miliardy korun ročně z prostředků EU. To je objem, o který jistě stojí za to ucházet.

Přestože Evropský parlament se dosud neshodl na schválení společného rozpočtu, který v prosinci roku 2005 odsouhlasili šéfové vlád členských zemí, máme nyní mnohem určitější představu o možnostech čerpání podpory pro rozvoj venkova.

Není pochyb o tom, že pomocí fondu EAFRD můžeme docílit v dohledné době hmatatelného zlepšení kvality života na venkově, což ve svém důsledku bude ku prospěchu nás všech. Bude tedy na nás, nakolik tento fond dokážeme využít. (Deník Právo, 31.1. 2006)

Tento fond bude podporovat rozvoj venkova v rámci první prioritní osy Zvyšování konkurenceschopnosti sektoru zemědělství a lesnictví zejména:

posílením lidského potenciálu prostřednictvím

- profesního vzdělávání a informačních akcí pro osoby činné v sektoru zemědělství a lesnictví,
  - osamostatňování mladých zemědělců a předčasného odchodu zemědělců a osob pracujících v zemědělství do důchodu,
  - využívání poradenských služeb ze strany zemědělců a vlastníků lesa,
  - budování služeb v oblasti řízení zemědělských podniků, provozní výpomoci a poradenství a pomoci rozvoje poradenských služeb v oblasti lesnictví;
- restrukturalizací materiálního potenciálu prostřednictvím - modernizace zemědělských podniků,
- zvyšování hospodářské hodnoty lesa a přidané hodnoty zemědělské a lesnické prvovýroby,
  - budování a zlepšování infrastruktury související s rozvojem a přizpůsobováním zemědělství a lesnictví, - obnovy zemědělského výrobního potenciálu poškozeného přírodními pohromami a přijímáním vhodných preventivních opatření; zlepšováním kvality zemědělské produkce prostřednictvím
  - podpory zemědělců při přizpůsobování se náročným normám založeným na legislativě Společenství a těch, kteří se účastní systémů řízení kvality potravin,
  - podpory organizacím výrobců při realizaci jejich informačních kampaní a opatření na podporu odbytu u výrobků, kterých se týkají výše uvedené systémy řízení kvality potravin,
  - podpory restrukturalizačních procesů v zemědělských podnicích, jež vyráběly převážně pro vlastní potřebu,
  - podpory vytváření organizací výrobců.

Prioritní osa 2 „Obhospodařování území“ zahrnuje zejména:

trvale udržitelné využívání zemědělské půdy, tj.

- kompenzační platby zemědělcům v horských oblastech a případně i z jiných důvodů nepříznivých přírodních podmínek,
- platby v rámci soustavy chráněných území NATURA 2000,
- platby na agroekologická opatření a opatření v oblasti ochrany zvířat a o příspěvky na

neproduktivní investice;

trvale udržitelné obhospodařování lesních pozemků, tj. - první zalesnění zemědělské půdy,

- první zřízení agrolesnického systému na zemědělské půdě a první zalesnění nezemědělské půdy,
- platby v rámci soustavy chráněných území NATURA 2000 a platby na lesnicko-ekologická opatření, - obnova lesnického produkčního potenciálu a zavádění preventivních ochranných opatření,
- příspěvky na neproduktivní investice.

Prioritní osa 3 „Diverzifikace venkovské ekonomiky a kvalita života na venkově“ zahrnuje zejména:

opatření k diverzifikaci venkovské ekonomiky, tj.

- diverzifikaci směrem k nezemědělským činnostem,
  - podporu zakládání a rozvoje podniků nejmenší velikostí za účelem posílení ekonomických struktur a podnikání na venkově,
  - podporu turistického ruchu,
  - ochranu zvyšování hodnoty a péči o přírodní dědictví jako příspěvek k trvale udržitelnému rozvoji;
- opatření ke zlepšení kvality života na venkově, tj.

- základní nezbytné služby pro hospodářství a obyvatelstvo venkova,
- obnovu a rozvoj vesnice, ochranu a zvyšování hodnoty kulturního dědictví venkova,
- opatření profesního vzdělávání pro ekonomické subjekty k získávání nové kvalifikace a oživení na venkově.

Prioritní osa 4 je zaměřena na metodu LEADER, tj. na místní rozvojovou strategii zacílenou na:

- programy vztahující se k určitému území koncipované pro dobře vymezené venkovské oblasti na subregionální úrovni,
- partnerství veřejného a soukromého sektoru na místní úrovni založené na součinnosti zúčastněných subjektů a projektů z různých oblastí místní ekonomiky.

Místní akční skupiny na základě této metody budou nositeli integrované místní strategie a budou odpovídat za její naplnění. Pro realizaci LEADER musí být rezervováno minimálně 7 % z celkového příspěvku EAFRD.

Priority takto zaměřené politiky pro rozvoj venkova řešily naléhavé problémy, a to:

- potřebu podpor ekonomického posílení venkovských oblastí, zlepšení příjmů obyvatel venkovského prostoru a zajištění hospodářské stability venkova;
- potřebu ochrany životního prostředí a trvale udržitelného rozvoje venkova;
- potřebu stability osídlení a zamezení vylidňování některých venkovských oblastí, a to diversifikací činností pro uplatnění obyvatel, zlepšením úrovně služeb, budováním technické, zejména dopravní infrastruktury aj. Toto pojetí rozvoje venkova bylo významným mezníkem pro trvale udržitelný rozvoj venkova. (Hrabánková, Boháčková, 2005)

5. PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ POLITIKY SOUDRŽNOSTI V OBDOBÍ LET 2007 - 2013

Na základě zkušeností s realizací strukturálních akcí v současném sedmiletém období jsou pro příští období ze strany EU připraveny následující změny. Strategie a zdroje politiky soudržnosti budou reorganizovány kolem tří nových prioritních Cílů strukturálních akcí, kterými jsou:

- Konvergence,
- Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost,
- Evropská územní spolupráce.

Pro ČR bude důležité, že dojde:

- k plnému uznání a posílení financování zón s přírodním handicapem a zvýšená pozornost bude věnována i městským oblastem,
- k širšímu delegování pravomoci na členské státy a regiony, - ke snížení počtu finančních nástrojů soudržnosti,
- k integraci oblastí působení současných iniciativ Společenství URBAN a EQUAL do priorit operačních programů členských států nebo regionů,

- ERDF nebo ESF v opatřeních týkajících se „infrastruktur“ mohou být využity současně,
- k víceletému plánování pro Fond soudržnosti,
- všechna území a všichni občané EU budou moci využívat nové politiky soudržnosti.

5.1 CÍLE EU PRO OBDOBÍ LET 2007 - 2013

K výrazné změně dojde u formulování prioritních cílů. Původní tři Cíle vytyčené pro období 2000-2006 nahradí Cíle následující.

1. Cíl „Konvergence“ (blízký současnému Cíli 1) je určen k urychlení hospodářské konvergence nejméně rozvinutých regionů. Půjde o zlepšení podmínek pro ekonomický růst a růst zaměstnanosti, investice do materiálních a lidských zdrojů, inovace, schopnost přizpůsobit se ekonomickým a společenským změnám, ochranu životního prostředí a efektivitu administrativy. Významná bude podpora adaptability ekonomických a sociálních změn v zájmu růstu regionálního potenciálu.

Cíl „Konvergence“ bude zaměřen na regiony, jejichž HDP na obyvatele nedosáhne 75 % průměru rozšířené EU. Pro tento Cíl bude využita specifická a přechodná podpora, která bude se sestupnou tendencí fungovat až do roku 2013 pro regiony, které přesáhnou hranici 75 % v důsledku prostého statistického efektu rozšíření a vykáží HDP na obyvatele mezi 75 % průměru Společenství a hodnotou, která bude stanovena podle seznamu dotčených regionů.

Intervence budou určeny na uspokojení požadavků Hospodářské a měnové unie prostřednictvím Fondu soudržnosti, tzn. že cíl Konvergence bude pokrývat podobně jako dříve zásahy Fondu soudržnosti v členských státech, jejichž hrubý národní důchod (HND) nedosáhne 90 % průměru EU.

Pro tento Cíl budou čerpány prostředky z EFRR, ESF a FS. Z částky 264 mld. EUR - tedy 78,54 % dotace do fondů, místo současných 75%, budou zdroje pro Cíl „Konvergence“ rozděleny takto:

- 67,34 % pro regiony s HDP na obyvatele nižším než 75% průměru, - 8,38 % pro regiony, které jsou postiženy „statistickým efektem“,

- 23,86 % pro státy, které jsou příjemci pomoci z Fondu soudržnosti, - 0,42 % pro nejbvzdálenější regiony.

Specifická a přechodná podpora, která bude se sestupnou tendencí realizována do roku 2013 pro regiony, které přesáhnou hranici 7,5 % v důsledku prostého statistického efektu rozšíření a vykážou HDP na obyvatele mezi 75 % průměru EU a hodnotou, která bude stanovena podle seznamu dotčených regionů.

2. Cíl „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“, který má posílit konkurenceschopnost a atraktivitu regionů a předvídat hospodářské a společenské změny; podporovat inovaci, společnost založenou na znalostech, podnikavost, ochranu životního prostředí a prevenci rizik, podporovat na základě Evropské strategie zaměstnanosti přizpůsobivost pracovníků a podniků a rozvoj trhů práce v kontextu sociální inkluze. V zásadě by podpory v rámci tohoto cíle měly předcházet zhoršujícím se sociálně-ekonomickým změnám a to posilováním konkurenceschopnosti regionů a zvýšením jejich přitažlivosti.

Oblasti, které nebudou pokryty Cílem „Konvergence“, budou moci využívat Cíle „Konkurenceschopnost“. Členské státy vytvoří seznam regionů a předloží programy ke spolufinancování z EFRR. Tento Cíl bude podpořen ze zdrojů EFRR a ESF, celkem 57,9mld.EUR - 17,22 % z celkové sumy rozdělené takto:

- 83,44 % pro regiony, které nadále spadají pod současný Cíl 1
- 16,56 % pro regiony ve „phasing-in“, tj. pro speciální a přechodnou podporu.

Rozdělení EFRR/ESF bude 50 : 50 u regionů, které spadají pod současný Cíl 1; u regionů ve „phasing-in“ může podíl ESF dosáhnout až 50 %.

3. Cíl „Evropská územní spolupráce“ se týká zintenzívnění spolupráce na třech úrovních:

- přeshraniční spolupráce prostřednictvím společných programů,
- spolupráce na úrovni nadnárodních oblastí,
- sítě pro spolupráci a výměnu zkušeností v celé EU.

Tento cíl je určen územím, u kterých půjde o podporu vyváženého, harmonického a trvale udržitelného rozvoje v zájmu celého Společenství.

Cíl „Spolupráce“ tak podpoří vyvážený, harmonický a trvale udržitelný rozvoj evropského území. U tohoto Cíle budou pokryty ty regiony, které se nacházejí podél

vnitřních kontinentálních hranic a vybraných vnějších kontinentálních hranic, jakož i regiony nachazející se podél namořních hranic. Tento Cíl bude mj. přispívat na přeshraniční složky budoucího Evropského nástroje pro sousedství a partnerství a Předvstupního nástroje (pro další kandidátské státy).

Zdrojem pro tento Cíl bude Evropský fond regionálního rozvoje. Přidělená částka, která je stanovena na 13,2 mld. EUR, tedy 3,94 % z celkové sumy, určená na územní spolupráci, bude rozdělena následovně: celkem 47,73 % na přeshraniční spolupráci, 35,61 % na akce přeshraniční spolupráce na území EU a 12,12 % jako příspěvek na přeshraniční část Nástroje pro sousedství a partnerství a Předvstupního nástroje, přičemž podíl těchto dvou posledních musí být minimálně ekvivalentní. Procentní podíly budou následující:

- 47,73 % pro zóny nadnárodní spolupráce,
- 4,54 % pro evropské sítě spolupráce a výměny,
- 35,61 % na akce přímé územní spolupráce na území EU,
- 12,12 % příspěvek na přeshraniční část Nástroje pro sousedství a partnerství a pro předvstupní nástroj. Venkovské oblasti a zóny závislé na rybolovu budou předmětem diversifikačních akcí doplňkově financovaných strukturálními fondy a koordinované s akcemi nového *Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD)* a *Evropského fondu pro rybolov (FEP)*.

Celkové zdroje na politiku soudržnosti pro období 2007-2013 ve výši 336,1 mld. EUR představují zhruba třetinu rozpočtu Společenství a 0,41 % HND EU (0,46 % včetně rozvoje venkova). Účast fondů na veřejných výdajích bude omezena těmito horními hranicemi:

- 85 % pro Fond soudržnosti,
- 75 % pro EFRR nebo ESF pod Cílem „Konvergence“, a výjimečně až 80 % v zemích, které jsou podporovány z Fondu soudržnosti,
- 50 % pro EFRP nebo ESF pod Cílem „Konkurenceschopnost a zaměstnanost“,
- 75 % pro EFRR pod Cílem „Spolupráce“.
- 50 % pro nové dodatečné příspěvky pro nejvzdálenější regiony, a to z EFRR jako kompenzace zvýšených výdajů,
- 85 % na operační programy v nejvzdálenějších regionech a na nejvzdálenějších řeckých ostrovech. Kromě uvedených procent fondové účasti na veřejných výdajích lze

předpokládat navýšení o 10% z příspěvků EFRR na akce meziregionální spolupráce v rámci Cílů Konvergence a Konkurenceschopnost a o 5 % v rámci Cíle Konkurenceschopnost pro zóny s přírodním handicapem (horské oblasti), s nízkou hustotou osídlení - především severní zóny již nepokryté Cílem Konvergence. Zvýšení účasti Společenství pro tyto různé zóny mohou dosáhnout celkově až 60 %.

Novým opatřením ze strany EU je vytvoření rezervy na kvalitu a výkonnost a tzv. Národní rezervy na nepředvídané události. V budoucnu půjde o tzv. výkonnostní rezervu „Rezervu na kvalitu a výkonnost“, kterou tvoří 3 % ze zdrojů EFRR a ESF na programy v rámci Cílů Konvergence a Konkurenceschopnost.

Bude poskytována v souladu se zvýšením indexu HDP na obyvatele a míry zaměstnanosti u Cíle Konvergence podle údajů z let 2004-2010 a pro Cíl Konkurenceschopnost minimálně 50 % příspěvků z EFRR na inovace v letech 2007-2010 a na zvýšení míry zaměstnanosti na základě údajů z let 2004-2010.

Nová Národní rezerva na nepředvídané události, vytvořená členskými státy ve výši 1 % z dotace Konvergence a 3 % z dotace Konkurenceschopnost, je určena jako příspěvek na neočekávané místní a odvětvové krize způsobené hospodářskou a sociální restrukturalizací nebo otevřením trhů.

5.2. FONDY EU PRO OBDOBÍ 2007 - 2013

Významné změny jsou předpokládány u strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. Ze strukturálních fondů budou rozhodující:

Evropský fond regionálního rozvoje (EFRR, angl. ERDF) - hlavní směr podpor z tohoto fondu budou investice a opatření k redukci regionálních nerovností v EU. Kromě posílení infrastruktury - doprava, životní prostředí, energetika, vzdělání, zdravotnictví - a pomoci malým a středním podnikům bude kladen nový důraz na výzkum a inovaci a na prevenci rizik. Další podpory budou vycházet ze tří tématických okruhů: inovace a znalostní ekonomika, životní prostředí a prevence rizik, dostupnost. Přeshraniční programy budou zdůrazňovat především podnikavost, společnou správu životního prostředí a sdílení infrastruktur. Národnostní programy budou zahrnovat ochranu a správu vod, dostupnost velkých sítí a interoperabilitu systémů, prevenci rizik a společné činnosti ve výzkumu a technologickém rozvoji. Nařízení pro EFRR rovněž definuje zvláštní ustanovení týkající se měst, oblastí s přírodním handicapem a nejbližších regionů a venkovských oblastí. Zásahy EFRR budou zaměřeny na

jiné činnosti než zemědělství a rybolov a na dostupnost a zlepšení spojení mezi městy a venkovskými oblastmi.

Evropský sociální fond (ESF, angl. ESF) - je založen na silnějším vztahu mezi ESF, Evropskou strategií zaměstnanosti a prioritami EU v oblasti začlenění do společnosti, vzdělávání a rovných šancí, aby bylo možné předvídat změny způsobené hospodářskou a sociální restrukturalizací, rozvojem znalostní ekonomiky a demografickým vývojem. Jedná se především o posílení lidských zdrojů, aby se zvýšil potenciál zaměstnanosti, produktivita práce a růst kvalifikovaných kapacit, přizpůsobivost pracovních sil a podniků, přístup na trh práce.

Fondy pro venkov a zemědělství - nebudou již patřit mezi strukturální fondy, půjde o:

- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV, angl. EAFRD) - jeho zaměření je popsáno v kapitole 4.1..
- Evropský zemědělský garanční fond (EZGF, angl. EGF) - k řešení problému Společné zemědělské politiky (po odtržení orientační sekce od EAGGF). Tento fond by měl v souladu s principy decentralizace Státní zemědělské politiky financovat zejména:
  - přímé platby zemědělským subjektům - farmářům,
  - podporu exportu zemědělských produktů do třetích zemí, - intervenční opatření pro regulaci zemědělských trhů,
  - informační a propagační opatření pro zemědělské produkty na vnitřním trhu EU a ve třetích zemích, - informační zajištění obchodních aktivit.

Dále by měl poskytovat příspěvky a platby v rámci nerozděleného řízení, zejména na specifická veterinární opatření, opatření pro inspekci potravin, fytosanitární opatření; propagaci zemědělských produktů, využití genetických zdrojů v zemědělství, systémy zemědělského výzkumu aj.

- Evropský fond pro rybolov (FNOR, angl. FIG) - s obdobným zaměřením jako opatření u jeho předchůdce - Finanční nástroj pro orientaci rybolovu.
- Kohezní fond - Fond soudržnosti (KF, angl. CF) - podmínkou získání podpor z tohoto fondu je dodržení kritérií hospodářské konvergence, zvládnutí veřejných výdajů a realizace programů stability; u transevropských dopravních sítí bude akce fondu zaměřena především na prioritní projekty evropského významu. Zásahy budou pokrývat nejen velké infrastruktury v dopravě a ochraně životního prostředí, ale

také oblasti, které mají jasný enviromentální rozměr, jako je energetická účinnost a obnovitelné zdroje energie nebo intermodální dopravní sítě, městská a veřejná doprava.

Hlavní změny, které lze v zemědělství a rozvoji venkova v období let 2007-2013 očekávat, jsou:

- Rozdělení prostředků, tj. nově stanovené minimální podíly financování jednotlivých os; 10 % pro zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví (priorita 1) a pro diverzifikační opatření (priorita 3) místo původně stanovených 15 %, podíl 25 % pro prioritu 2 (péče o půdu).

Z výše uvedeného vyplývá, že z prostředků určených pro EAFRD bude pro osu 1 k dispozici 10 % (podílů), 25 % (podílů) pro osu 2 a 10 % (podílů) pro osu 3.

- Prioritě Leader (osa 4) zůstává 5 %; pro 10 nových členských států je průměrný podíl pro tuto osu 2,5 %. Opatření přinášející přidanou hodnotu zemědělským a lesnickým produktům budou omezena maximálním podílem podpory. Opatření budou moci využívat mikro, malé a střední podniky, a to až do 250 zaměstnanců nebo ročního obrátu 50 mil. EUR. Požádat mohou i větší firmy, a to až do 750 zaměstnanců nebo s obrátem nižším než 200 mil. EUR. U nich se však maximální podíl subvence sníží o polovinu.
- Prémie pro mladé farmáře se zvýší ze 40 tis. EUR na 55 tis. EUR. Doba odkladu pro mladé farmáře byla stanovena v souladu se standardy Společenství na 36 měsíců.
- Daň z přidané hodnoty se pro příjemce podpory, který není plátcem DPH, stane odpočitatelnou položkou.
- Vzroste podíl podpory v nejvzdálenějších regionech a v méně vhodných oblastech (LFA). Do roku 2010 se bude používat dnešní definice LFA daná nařízením č. 1257/1999.
- Úroveň podpor pro zalesnění vzroste na 70 % mimo LFA a na 80 % v LFA. Maximální částka při ztrátě příjmu se zvyšuje na 700 EUR/ha.

Podle Evropské komise budou členské státy při přípravě svých národních strategií rozvoje venkova vycházet z potřeby:

- identifikovat oblasti, v nichž podpora EU pro rozvoj venkova vytvoří největší přidanou hodnotu, - spojit hlavní priority EU,

- zajistit jednotu s ostatními politikami EU, zejména kohezní a životního prostředí,
- spojit implementaci nové, na trh orientované Společné zemědělské politiky nezbytnou restrukturalizací. Hlavní trendy jsou:
- zlepšení konkurenceschopnosti zemědělského a lesnického sektoru,
- zlepšení životního prostředí a krajiny,
- zlepšení kvality života ve venkovských oblastech a potřebná diverzifikace,
- vybudování místních kapacit pro zaměstnanost a diverzifikaci činností,
- převod priorit od programů,
- vzájemné doplňování mezi jednotlivými nástroji a politikami EU.

Komise i nadále trvá na postupném přesunu prostředků z podpory zemědělství na opatření pro rozvoj venkova. V roce 2006 poskytne členským státům na tento účel 11 mld. EUR. Z toho by ČR měla čerpat 259,2 mil. EUR (cca 7,776 mld. Kč). Z hlediska celkového členění rozpočtu EU připadá 36 % finančních prostředků na zemědělství; tyto prostředky budou rozděleny takto: 68 % přímé platby, 17 % tržní opatření, 15 rozvoj venkova.

EAFRD bude fungovat jako jediný fond určený na podporu rozvoje venkova. Naváže na současný operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství, Horizontální plán rozvoje venkova a programy Leader+ a Leader ČR, nová opatření pro lesní hospodářství, péči o oblasti Natura 2000, péči o kvalitu vody, širší podporu rozvoje venkova nebo kvality potravin, a to prostřednictvím jedné platební agentury.

Hlavními prioritami jsou programy na zlepšení konkurenceschopnosti odvětví zemědělství a lesnictví, zejména modernizace hospodářství, přidávání hodnoty zemědělským a lesnickým produktům a podpora pro vytváření seskupení producentů.

Podle předpokladu by v letech 2007-2013 mohlo přijít do rozvoje českého venkova až 126 mld. Kč (cca 4,2 mld. EUR) včetně 25% spolufinancování z národních zdrojů. Odpovídá to záměru Evropské komise, aby pro nové členské státy byl zaručen vyšší nárůst finančních prostředků na rozvoj venkova. (Hrabánková, Boháčková, 2005)

Tab.5: Shrnutí přechodu na Společnou zemědělskou politiku v období let 2007-2013

Období let 2000–2006		Období let 2007–2013	
Finanční nástroj	Oblasti financování	Finanční nástroj	Oblasti financování
EAGGF – sekce garance	1. pilíř SZP – Trh a podpora příjmové základny: – přímé platby – intervence společných organizací trhu – podpora exportu – předvstupní programy	EAGF	1. pilíř SZP – Trh a podpora příjmové základny: – přímé platby – intervenční opatření zemědělských trhů – podpora exportu – informační a propagační opatření – veterinární opatření – využití genetických zdrojů – zemědělské účetní systémy – systém zemědělského výzkumu
	2. pilíř SZP – Rozvoj venkova: – převod finančních prostředků z 1. na 2. pilíř SZP v rámci principu „cross-compliance“		---
EAGGF – sekce orientace	2. pilíř SZP – Rozvoj venkova: – investice do zemědělských podniků – vstup mladých zemědělců do podnikání – předčasný odchod do důchodu – vzdělávání – méně příznivé oblasti a oblasti s agroenvironmentálními omezeními, – agroenvironmentální opatření – zpracování a marketing zemědělských produktů – lesnictví – opatření na propagaci adaptace a rozvoje venkovských oblastí – opatření ke zvýšení kvality potravin – ustájecí pohoda zvířat – iniciativa LEADER+	EAFRD	2. pilíř – Rozvoj venkova: – prioritní osa 1 zlepšení konkurenceschopnosti zemědělského a lesnického sektoru – prioritní osa hospodaření s půdou – prioritní osa diverzifikace venkovské ekonomiky – nový přístup k iniciativě LEADER

(Hrabánková, Boháčková, 2005)

6. METODIKA

Diplomová práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V části teoretické je popsán Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond (EAGGF), podmínky jeho využívání a postavení tohoto fondu v realizaci strukturální politiky v rozvoji venkova a zemědělství. Součástí hodnocení oblastí využití EAGGF je rozbor NR 1257/1999, které je zaměřeno na podporu integrovaného rozvoje venkova a zemědělství. Budou uvedeny finanční částky, které byly schváleny EK v operačním programu „Zemědělství“(OP) pro ČR a v Horizontálním plánu rozvoje venkova (HRDP) a posouzena opatření k jejich využití v konkrétních podmínkách.

V praktické části DP je vymezena a prostřednictvím kritérií popsána sledovaná oblast Nymburska. Z Programu rozvoje kraje jsou vybrána opatření, která se týkají této oblasti a posouzeny možnosti čerpání prostředků prostřednictvím připravených projektů v rámci OP a splněním kritérií HRDP. Z dostupné evidence SZIF je vyhodnocena výplata přímých plateb a národních programů v této oblasti.

Část praktická

7. CHARAKTERISTIKA STŘEDOČESKÉHO KRAJE

Středočeský kraj leží uprostřed Čech. Svou velikostí, počtem obcí i obyvatel patří mezi největší kraje České republiky. Je vyspělou průmyslově zemědělskou oblastí. Jeho bohatý historický vývoj je úzce spjat s vývojem hlavního města Prahy, se kterým fakticky tvoří jeden nedílný geografický i ekonomický celek.

Z územního hlediska je kraj tvořen, dvanácti okresy. Pouze deset z nich má okresní města – okresy Praha-východ a Praha-západ okresní města nemají. Významnou, a do určité míry i negativní a problémovou, specifikou kraje v regionálním systému je absence krajského města. Krajský úřad Středočeského kraje sídlí také v hlavním městě Praze, Praha je však samostatným krajem a je Středočeským krajem zcela obklopený.

Z veřejně správního hlediska došlo v posledních letech ve vymezení i členění kraje k významným změnám. Středočeský kraj jako vyšší územně samosprávný celek vznikl v roce 2000.

Středočeský kraj je svou rozlohou 11 014 km² největším krajem České republiky, zaujímá 14 % plochy republiky, je přibližně 1,9krát větší, než je průměrná velikost kraje v České republice. V kraji žije asi 11 % populace České republiky. Kraj sousedí se všemi českými kraji kromě Karlovarského, se kterými vytváří oblast NUTS 2, za účelem podpory regionálního rozvoje, ale nesousedí s žádným z krajů moravských. Nejrozsáhlejšími okresy podle rozlohy jsou okresy Benešov a Příbram. Nejmenší rozlohu mají oba metropolitní okresy Praha-východ a Praha-západ. K 1. 1. 2004 bylo na území kraje 1 146 obcí. Největší počet obcí je soustředěn v okrese Mladá Boleslav (123 obcí), nejmenší počet obcí má okres Mělník (70 obcí). Kraj je charakteristický vysokým podílem obcí s počtem obyvatel do 2 tisíc, ve kterých žije přibližně 43 % obyvatel.

Středočeský kraj leží v centrální části České kotliny. Jeho reliéf je poměrně málo členitý. Sever a východ je rovinný, na jihu a jihozápadě převládají vrchoviny. Nejvyšším bodem území je jihozápadně od Prahy vrchol brdských hřebenů Tok (864 m/n.m.). Nejnižším bodem je řečiště Labe (153 m/n.m.), které opouští území kraje v jeho severní části v okrese Mělník.

Na spraších a naplaveninách v rovinném území České tabule se vyvinuly živinami bohaté půdy. Přispělo k tomu teplé podnebí, proto má např. zemědělství severní a východní části příznivější podmínky než v jiných oblastech Středočeského kraje. Celkově je podnebí na většině území příznivé. Nejteplejší podnebí je v Polabí a dolním Povltaví.

Zemědělská půda zaujímá téměř 61 % celkové rozlohy kraje, což je o něco více než je republikový průměr. V celé nižší části území se vyskytují ve velkém rozsahu úrodné černozemě i půdy humusokarbonátové a hnědozemě, ve výše položených oblastech kraje převládají půdy podzolové. Ve Středočeské vrchovině a Českomoravské vrchovině pak převažují hlinitopísčité půdy.

Celkem 28 % rozlohy kraje pokrývají lesy. Nižší zalesněnost má pouze Praha. Dlouhé osídlení a historicky intenzivní hospodářské využívání půdy se projevilo v odlesnění poměrně velké části území na severu kraje, naopak v jižní části kraje je lesní bohatství poměrně značné, a to zejména na Dobříšsku, Rožmitálsku a v Posázaví.

Kraj lze charakterizovat jako průmyslově – zemědělský. Podíl kraje na HDP České republiky v posledních letech rostl, v roce 2002 činil 9,0 %.

Středočeský kraj má kromě Prahy nejhustší, ale také nejpřetíženější, dopravní síť v republice. Své zastoupení v kraji má i vodní doprava. Labsko – vltavská vodní cesta, jejíž přibližně tři čtvrtiny se nacházejí na území kraje, je jedinou vodní cestou v České republice pro mezinárodní přepravu.

Kvalita životního prostředí se v 90. letech postupně zlepšovala. Vybavenost kraje technickou infrastrukturou je na nižší úrovni než je republikový průměr. Středočeský kraj patří mezi kraje s nejnižším počtem trvale obydlených bytů napojených na kanalizační síť, na veřejné vodovody i se zavedeným plynem.

Demografický vývoj kraje se začal ve 2. polovině 90. let hlavně díky výstavbě satelitních obytných celků v okolí Prahy výrazně měnit. Zatímco úbytek obyvatelstva přirozenou měnou je stálý, neboť v kraji je nízká porodnost a poměrně vysoká úmrtnost podmíněná věkovou strukturou populace, tak migrační saldo prošlo výraznou změnou. Kraj má tak vysokou imigraci, že celkový počet obyvatel v porovnání s ostatními kraji republiky výrazně vzrůstá, v roce 2001 byl dokonce Středočeský kraj v republice jediný s kladnou bilancí obyvatelstva.

Ve srovnání s odvětvovou strukturou zaměstnanosti v ČR je v kraji nadprůměrně zastoupena průmyslová výroba a zemědělství, naopak podíl stavebnictví

a služeb na celkové zaměstnanosti je nižší, oblast služeb však vykazuje v posledních letech progresivní růst.

V regionu existuje v porovnání s republikou vysoká dojíždka ekonomicky aktivních obyvatel do zaměstnání do jiné obce než bydlí. Vyšší dojíždku ovlivňuje jednak vysoké procento „malých“ obcí v kraji, jednak možnost dojíždění za lepším pracovním uplatněním i vyššími výdělky do hlavního města, případně okresu Mladá Boleslav, který má jediný z okresů Středočeského kraje kladné saldo dojíždky za prací.

Míra nezaměstnanosti je dlouhodobě nižší proti republikovému průměru. Existují výrazné rozdíly v nezaměstnanosti uvnitř kraje, opět ovlivněné blízkostí Prahy. (www.czso.cz)

8. CHARAKTERISTIKA OKRESU NYMBURK

Okres Nymburk se rozkládá ve východní části Středočeského kraje v Polabské nížině. Jeho severním sousedem je Mladoboleslavsko, na západě hraničí s okresem Praha-východ, jižním sousedem je Kolínsko a na východě hraničí s jičínským a královéhradeckým okresem.

Povrch Nymburska je málo členitý s charakterem výrazně rovinného typu. Největší část okresu leží v nížině pod 200 m nad mořem a jen na severu území mírně stoupá do výšky ke 300 m nad mořem u Chroustova – 290 m. Nejnižší místo je při odtoku Labe z okresu – 173 m n.m.. Ojedinelé lokality jako Oškobrň 285 m n.m., Chotuc 252 m n.m. a Sadecký kopec s 213 m n.m. porušují rovinný ráz krajiny.

Svojí rozlohou 876 km² zaujímá okres 6. místo ve Středočeském kraji a 8,0 % z jeho rozlohy. K průměrným okresům kraje patří také svou hustotou osídlení 97 obyvatel na km². K 1. lednu 2004 náleželo do okresu Nymburk 90 obcí, ve kterých žilo 85 408 obyvatel, 41 569 mužů a 43 839 žen. V šesti městech okresu – Nymburce, Poděbradech, Lysé nad Labem, Městci Královém, Sadecké a Milovicích žilo 55,2 % všech obyvatel, přičemž v největším městě Nymburce počet obyvatel přesáhl 14 tisíc, okolo 13 tisíc obyvatel má lázeňské město Poděbrady. Průměrný věk obyvatel okresu Nymburk 39,9 roku i hodnota indexu stáří 98,2 jsou hodnoty méně příznivé než hodnoty krajské.

Pro příhodnou polohu a úrodnost půdy bylo Nymbursko v minulosti ryze zemědělskou oblastí. Rozvoj průmyslu nastal až s výstavbou železniční tratě

Praha – Olomouc. V rámci Středočeského regionu má význam nymburské zemědělství, z hlediska intenzity zemědělské výroby patří k předním okresům v kraji. Zemědělská půda zabírá 70 % plochy okresu, která je z více než 92 % zorněna. Tradiční je výroba obilovin, cukrovky, zeleniny a ovoce.

Podle výsledků SLDB 2001 činil podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva na celkovém počtu obyvatel 51,7 % a míra ekonomické aktivity u mužů (69,8 %) i žen (53,4 %) byla pod průměrem kraje. Největší počet ekonomicky aktivních osob působil v průmyslu. Případlo na něj 26,3 % ekonomicky aktivních, ale tento podíl měl v porovnání s předchozími lety klesající tendenci. Stejná situace je i v zemědělství, kde za posledních deset let klesl podíl pracujících dokonce o 11 procentních bodů až na 6,6 % z ekonomicky aktivních. Relativně nejvyšší podíl žen pracuje v odvětvích školství, kultura, zdravotnictví sociální činnosti.

Tab.6: Rozdělení půdy v ha

Kraj, okresy <i>Region, districts</i>	Zemědělská půda	z toho:			Nezemě- dělská půda	z toho lesní půda
		orná půda	trvalé travní porosty	zahrady		
	<i>Agricultural land</i>	<i>Arable land</i>	<i>Permanent grassland</i>	<i>Gardens</i>	<i>Non- agri- cultural land</i>	<i>incl.: Forest land</i>
Středočeský kraj	669 666	558 212	70 058	25 881	431 776	304 737
Benešov	94 894	73 123	18 131	3 080	57 453	41 781
Beroun	35 043	26 339	6 366	1 810	31 141	23 603
Kladno	48 451	43 744	1 420	1 596	20 694	11 969
Kolín	60 284	52 796	2 770	1 882	24 338	14 891
Kutná Hora	60 632	50 665	6 263	1 837	31 051	21 479
Mělník	47 076	41 994	1 954	1 569	24 163	13 818
Mladá Boleslav	66 479	58 135	5 021	2 117	39 298	28 200
Nymburk	61 252	56 468	2 379	1 677	26 352	15 068

Praha- východ	40 976	34 707	2 319	3 471	17 423	9 611
Praha-západ	34 814	28 469	2 449	3 118	23 801	16 086
Příbram	70 922	50 548	17 580	2 516	91 875	72 303
Rakovník	48 843	41 224	3 406	1 208	44 187	35 928

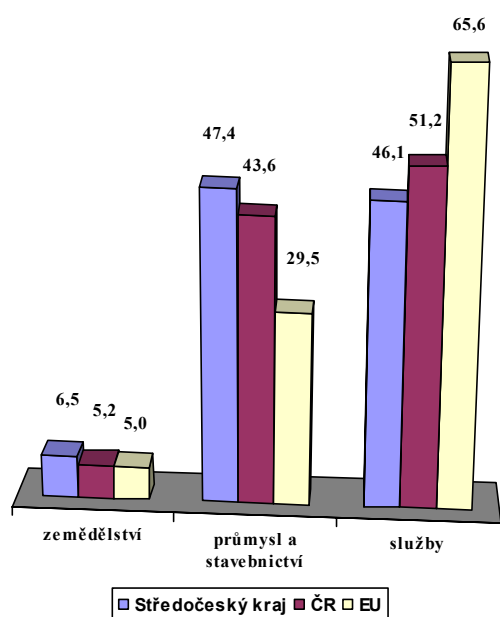
9. PROGRAM ROZVOJE KRAJE TÝKAJÍCÍ SE ROZVOJE VENKOVA A MULTIFUNKČNÍHO ZEMĚDĚLSTVÍ

Středočeský kraj je charakteristický vysokým podílem obcí do 2 000 obyvatel, ve kterých žije přes 40 % obyvatelstva. Jediné město nad padesát tisíc obyvatel je Kladno. Tento fakt je jedním z příčin nedostatečné vybavenosti kraje technickou infrastrukturou.

V celorepublikovém srovnání je Středočeský kraj charakteristický vyšší rozlohou zemědělské půdy a vyšším počtem zaměstnanců v zemědělství. Z celkového počtu pracovníků v zemědělství je více než polovina zaměstnanců, čtvrtina členů zemědělských družstev a přes desetinu tvoří soukromníci.

Vyšších meziročních hodnot růstu v živočišné a rostlinné výrobě dosahují okresy, které nejsou podle rozlohy zemědělské půdy a počtu zaměstnanců v zemědělství považované za zemědělské – Mladá Boleslav, Kladno a dále zemědělský region Kutná Hora.

Graf 1: Průměrný evidenční počet zaměstnanců (v %)

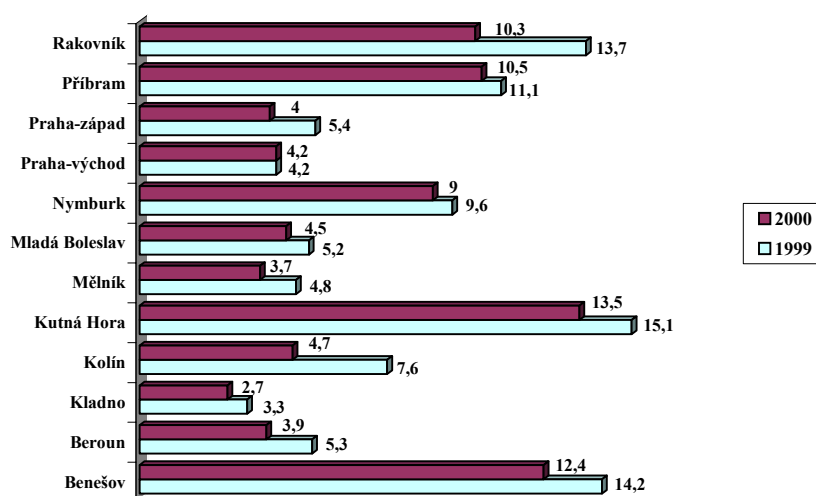
Výrazně zemědělskými jsou okresy Kutná Hora a Benešov (kolem 13 % zaměstnanců v zemědělství), ve srovnání s krajským i republikovým průměrem mají nadprůměrný podíl zaměstnanců v zemědělském sektoru rovněž okresy Rakovník, Příbram a Nymburk

Tab.7: Struktura zaměstnanosti k 31.12. 2000

	Průměrný evidenční počet zaměstnanců								
	Celkem	Zem.	Průmysl	Stav.	Služby	Zem.	Prům.	Stav.	Služby
	Absolutně					relativně v %			
Benešov	25299	3148	9787	1529	10835	12,4	38,7	6,0	42,8
Beroun	21549	835	10170	802	9742	3,9	47,2	3,7	45,2
Kladno	33844	908	12342	2538	18056	2,7	36,5	7,5	53,4
Kolín	23538	1111	10055	1131	11241	4,7	42,7	4,8	47,8
Kutná Hora	18825	2535	7829	755	7706	13,5	41,6	4,0	40,9
Mělník	25104	923	11839	1413	10929	3,7	47,2	5,6	43,5
Mladá Boleslav	46940	2093	27691	1175	15981	4,5	59,0	2,5	34,0
Nymburk	20274	1825	6679	774	10996	9,0	32,9	3,8	54,2
Praha-východ	22913	960	7747	1213	12993	4,2	33,8	5,3	56,7
Praha-západ	15079	596	4873	967	8643	4,0	32,3	6,4	57,3
Příbram	27456	2887	10297	1576	12696	10,5	37,5	5,7	46,2
Rakovník	14148	1461	5939	685	6063	10,3	42,0	4,8	42,9
Střední Čechy	294969	19282	125248	14558	135881	6,5	42,5	4,9	46,1
Česká republika	3119548	160835	1180524	180337	1597852	5,2	37,8	5,8	51,2

Ve Středočeském kraji z celkového počtu pracovníků v zemědělství je 62% zaměstnanců, 25 % členové družstev, 13 % samostatně hospodařících rolníků spolu se spolupracujícími členy domácnosti

Graf 2: Podíl zaměstnanosti v zemědělství z celkové zaměstnanosti (v %)

10. ZÁMĚRY V RÁMCI ROZVOJE VENKOVA A MULTIFUNKČNÍHO ZEMĚDĚLSTVÍ

Hlavním záměrem je zastavení vylidňování venkova a podpora rozvoje zemědělství, průmyslu, řemesel a služeb.

10.1. VYVÁŽENÝ ROZVOJ SÍDEL

Záměrem je orientovat územní rozvoj tak, aby se zastavil nebo alespoň omezil trend úbytku obyvatel malých obcí a jejich zánik.

Východiska: Změny vlastnických vztahů, snižování objemu výroby a současná restrukturalizace zemědělství, snižování pracovních příležitostí a ekonomicky vynucené rušení služeb vedou k obavám o budoucnost malých obcí (pod 500 obyvatel). Nástrojem k řešení tohoto problému jsou územní plány a další programy, které povedou k vyváženému rozvoji sídel vedoucím k rozvoji bydlení a infrastruktury na jedné straně, tak ochraně volné krajiny na straně druhé. Veškeré plány a programy musí směřovat zkvalitnění životních podmínek obyvatelstva a zlepšování jeho věkové struktury.

Strategické směry

- Podpora obcí, sdružení a svazků obcí za účelem spolupráce a řešení udržitelného rozvoje

- Podpora obnovy a rozvoje malých venkovských sídel
- Vytváření podmínek pro rozvoj bydlení a podnikání a služeb na venkově
- Vytváření podmínek pro zlepšování věkové struktury obyvatelstva

10.2. ROZVOJ ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNICTVÍ

Záměrem je dosáhnout takového rozvoje zemědělství, lesnictví, které je ekonomicky rentabilní a zároveň je v souladu s principy zachování životního prostředí na venkově.

Východisko: Zemědělství plní kromě své ekonomické funkce i funkci služeb pro životní prostředí. Celistvost přírody a využívání krajiny vyžaduje, aby její obhospodařování, kvalita a krása byly chápány jako vzájemně závislé faktory. Každé využívání krajiny však přírodu určitým způsobem mění - zkulturnuje anebo poškozují. Proto je třeba hledat cesty vedoucí k minimalizaci škod.

Strategické směry

- Zajištění údržby zemědělské krajiny
- Rozvoj mimoprodukčních funkcí zemědělství
- Zlepšování podmínek pro rozvoj efektivní a ekologicky šetrné zemědělské výroby
a zpracovatelského průmyslu
- Zvyšování lesnatosti krajiny, podpora vhodné druhové skladby, důraz na produkci
v kladných externalit lesního hospodářství
- Podpora udržení tradice myslivosti a rybářství
- Systematická výchova obyvatelstva k péči o krajinu

10.3. PRACOVNÍ PŘÍLEŽITOSTI NA VENKOVĚ

Záměrem je udržet stávající a vytvořit nové pracovní příležitosti na venkově.

Východisko: Jednou z nejdůležitějších podmínek udržení života a osídlení na venkově je zajištění dostatku pracovních příležitostí, které budou muset být hledány jinde než v tradičním zemědělství. Pro rozšíření průmyslového a živnostenského sektoru na venkově je nutné v komunální politice vytvořit předpoklady, neboť jedině, čeho mají vesnice zdánlivý dostatek, jsou volné plochy. Od zakládání nových podniků

odrazuje podnikatele nedostatečná energetická síť, nedostatek vody, chybějící kanalizace, nedostatek místních kvalifikovaných pracovních sil nebo nevhodná dopravní síť a špatná dopravní obslužnost. Dále nedostatek finančních zdrojů pro investice, nevýhodná úvěrová a daňová politika, nedokončená legislativa, nedořešené vlastnické vztahy, nedostatek tržního prostoru (klientely).

Strategické směry

- Rozvoj provozů zpracovávajících místní produkty
- Rozvoj služeb (obchod, řemesla, distanční zaměstnávání, služby, sociální služby, kulturní služby)
- Rozvoj agroturistiky a venkovské turistiky
- Marketingová podpora výrobků a služeb produkovaných ve venkovských oblastech
- Podpora rozvoje průmyslu a služeb v síti větších obcí a menších měst (20 km je dostupná vzdálenost)

10.4. SLUŽBY NA VENKOVĚ

Záměrem je zajistit služby a jejich dostupnost na venkově včetně dopravní obslužnosti.

Východisko: Složitým problémem, který je v poslední době velice aktuální, je zajištění služeb na venkově. Nízká hustota osídlení je příčinou, proč jsou služby závislé na velikosti poptávky v tomto prostoru nerentabilní. Ovšem vesnice, které nemají alespoň obchod, restauraci, poštu, řemeslníky - živnostníky (autoopravna, instalatér, malíř...), mateřskou a základní školu nejsou atraktivní pro případné nové obyvatele. Řada dalších služeb a pracovní místa jsou obvykle dostupné pouze v mikroregionálních a regionálních centrech, což podtrhuje význam dopravní obslužnosti.

Strategické směry

- Zajištění dopravní obslužnosti venkovských sídel
- Zajištění dostupnosti základních služeb (zdravotnické, sociální a vzdělávací, zásobování; budování odbytových center)
- Podpora rozvoje služeb v síti mikroregionálních a regionálních center (max. 20 km je dostupná vzdálenost)

10.5. KULTURNÍ A SPOLEČENSKÝ ŽIVOT NA VENKOVĚ

Záměrem je zajistit adekvátní podmínky pro rozvoj venkovské kultury na vesnici.

Východisko: Výhodou vesnice je to, že jde o malou přehlednou jednotku, bezprostředně spjatou s krajinou, pro kterou jsou velmi významné společenské vztahy. Vesnice splňuje potřebu integrace, včlenění do určité společenské skupiny a rozvoj nejen tradiční kultury, ale i zakládání nových tradic kultury zde představují přirozenou formu tohoto začlenění.

Strategické směry

- Rozvoj místních kulturních, spolkových a sportovních aktivit
- Údržba a obnova místně významných památek (přírodních i kulturně-historických)
- Propagace a medializace významných společenských, kulturních a dalších aktivit
vesnického obyvatelstva

10.6. SWOT ANALÝZA ROZVOJE VENKOVA A MULTIFUNKČNÍHO ZEMĚDĚLSTVÍ

Slabé stránky	Silné stránky
<ul style="list-style-type: none"> - nedořešené vlastnické vztahy k půdě a pozemkové úpravy - nízká efektivnost zemědělské výroby - posilování pouze obytných funkcí některých obcí a okresů - špatná dopravní obslužnost venkovských sídel a devastované komunikace - nízká úroveň infrastruktury - nedostatečná podpora podnikání na venkově - nedostatek pracovních příležitostí - nepříznivá věková struktura obyvatelstva v malých obcích - nedostupnost možností využívání podpůrných programů v malých obcích	<ul style="list-style-type: none"> + dobré podmínky pro kvalitní zemědělskou výrobu + tradice zemědělské výroby a venkovského osídlení ve středočeských obcích + kvalita prostředí pro venkovské bydlení + přírodní a kulturní bohatství středočeského venkova

<ul style="list-style-type: none"> - devastovaná tradiční venkovská architektura - dlouhodobé nepochopení potřeb venkova a jeho obyvatel - představiteli různých institucí 	
---	--

Hrozby	Příležitosti
<ul style="list-style-type: none"> - živelná urbanizace příměstské krajiny a narušování tradičních sídelních struktur a celkového rázu nevhodnou výstavbou - rušení škol na venkově - odliv lidských zdrojů - snižování ekonomické síly na venkově 	<ul style="list-style-type: none"> + vyšší úroveň využití podpůrných programů pro rozvoj venkova na základě spolupráce představitelů obcí, státních institucí a podnikatelů + rozvoj nepotravinové zemědělské produkce + restrukturalizace zemědělství v oblastech s nižší bonitou půdy + podpora zemědělství z podpůrných programů EU + dobré podmínky pro zpracovatelský průmysl v zemědělství + podpora trvale udržitelného rozvoje turistického ruchu (např. agroturistika)

(www.kr-stredoceky.cz)

Ze swot analýzy je patrné, že pro oblast Nymburska převažují slabé stránky nad silnými. Silné stránky ukazují, že je možná řešení slabých stránek, jelikož v případě využití silných stránek je možno eliminovat stránky slabé. To samé platí pro eliminaci hrozeb pomocí příležitostmi.

11. OPATŘENÍ K VYUŽITÍ PROSTŘEDKŮ PRO OBLAST NYMBURSKA

Pro oblast Nymburska je, tak jako pro ostatní oblasti, důležité využití možnosti čerpání prostředků prostřednictvím připravených projektů v rámci OP zemědělství.

Pomocí těchto projektů je možné zlepšit nejen zemědělství, ale také život ve venkovských oblastech. Oblasti, ve kterých je čerpání prostředků pro oblast Nymburska nejdůležitější jsou:

- Podpora malého a středního podnikání na venkově
- Investice do péče o krajinu včetně revitalizace krajinných prvků a rozvoje mimoprodukčních funkcí zemědělství

- Zlepšení kvality života v malých obcích a udržení jejich ekonomických a obytných funkcí, rozvoj venkovských forem turistiky
- Zvýšení konkurenceschopnosti, kvality a intenzity zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství, rozvoj doplňkových a následných služeb pro zemědělství, lesnictví a zpracovatelský průmysl
- Vytvoření podpůrného zdrojového informačního, poradenského a vzdělávacího systému soustředěné pomoci stabilizaci a následnému rozvoji venkova

11.1. PODPORA MALÉHO A STŘEDNÍHO PODNIKÁNÍ NA VENKOVĚ

Stručný popis výchozí situace

Venkov je velmi citlivé území, kde je téměř vše, co děláte, složitější než ve městě. Je zde velmi složité podnikat ve většině tradičních oborů, které nepřinášejí ve městě problémy.

Cíle opatření

- vytváření pracovních příležitostí na venkově
- stabilizace lokálních ekonomik menších sídel
- využití místních lidských a surovinových zdrojů
- zvýšení nabídky a úrovně obchodů a služeb

Aktivita naplňující opatření

- obnova, údržba a zřizování technické infrastruktury
- využití stávajících nemovitostí
- podpora vzniku "mikrofirem" (do 10 zaměstnanců)
- pomoc při získávání a sdružování investic
- poradenství při vstupu a udržení na trhu
- podpora spolupráce s dodavateli a odběrateli směřující k maximálnímu dalšímu zpracování surovin a meziproduktů v kraji a v místě
- obnova tradičních řemesel
- školení a kvalifikace v oborech postavených na místních surovinách
- podpora vzniku a provozu místních trhů (komoditní burza)
- marketing a propagace místních produktů
- podpora sdružování obcí za účelem spolupráce

Realizační výstupy opatření

- nové podnikatelské aktivity
- poradenský servis pro podnikatele v malých obcích
- propagační aktivity
- využití nemovitosti
- získaná investice pro malé podniky

Dopady do ekonomiky

- snížení nezaměstnanosti

Cílové skupiny

- podnikatelé
- obce a jejich sdružení
- vlastníci, správci a uživatelé nemovitostí
- hospodářské a agrární komory
- obyvatelé venkova
- nevládní organizace

11.2. INVESTICE DO PÉČE O KRAJINU VČETNĚ REVITALIZACE KRAJINNÝCH PRVKŮ A ROZVOJE MIMOPRODUKČNÍCH FUNKCÍ ZEMĚDĚLSTVÍ

Cíle opatření

- zvýšení ekologické stability krajiny
- zvýšení retenční schopnosti krajiny
- ochrana krajinného rázu
- zlepšení prostupnosti krajiny
- zvýšení biodiverzity
- snížení podílu zornění zemědělské půdy

Aktivity naplňující opatření

- podpora vytváření, údržby a obnovy skladebních prvků ÚSES
- revitalizace říčních systémů
- realizace environmentálních programů
- zalesňování a zatravnění, výsadba zeleně
- péče o významné prvky v krajině

- komplexní pozemkové úpravy

Realizační výstupy opatření

- ekologická vyváženost krajiny
- projekty revitalizačních úprav
- projekty na zakládání a realizaci ÚSES
- realizace komplexních pozemkových úprav
- projekty nových malých vodních nádrží nebo obnova stávajících
- obnova mokřadů, obnova zeleně, obnova pramenišť, obnova luk
- uchování a péče o památné stromy
- údržba a obnova starých parků
- projekty hrazení bystřin
- projekty protierozních opatření
- obnova druhové a porostní skladby lesů (les jako významný krajinný prvek)
- rekonstrukce polních a lesních cest
- návrhy na výkupy pozemků vhodných pro zvýšení ekologické stability krajiny
- záchranné programy zvláště chráněných živočichů
- obnova alejí
- obnova rybníků
- obnova a údržba krajinných prvků

Dopady do ekonomiky

- spíše „negativní“ – bude nutná finanční podpora
- snad „u retenční schopnosti krajiny“ – dopad na vodní zdroje (kvalita, kvantita)
– možnost rozvoje území
- vyšší návštěvnost – turismus
- snížení nezaměstnanosti
- vytvoření nových firem

Cílové skupiny

- vlastníci, správci a uživatelé nemovitostí
- vlastníci, správci a uživatelé vodních toků a ploch
- obce a jejich sdružení
- občanská sdružení

11.3. ZLEPŠENÍ KVALITY ŽIVOTA V MALÝCH OBCÍCH A UDRŽENÍ JEJICH EKONOMICKÝCH A OBYTNÝCH FUNKCÍ, ROZVOJ VENKOVSKÝCH FOREM TURISTIKY

Stručný popis výchozí situace

Život na venkově má často vyšší kvalitu než ve městě. Na obyvatele malých obcí jsou však kladeny vyšší nároky, týkající se respektování a rozvoje svébytných hodnot venkova. Ekonomický dopad spojený především s vyššími náklady na dopravu je zřetelný zvláště v odlehlých oblastech.

Cíle opatření

- zlepšení fungování obcí
- zlepšit život pro stálé obyvatele
- zabránit odlivu obyvatel z malých obcí
- zvýšit atraktivitu venkova pro návštěvníky a obyvatele

Aktivita naplňující opatření

- zajištění dopravní obslužnosti a její přizpůsobování potřebám obyvatel venkova (integrované systémy)
- zlepšení místní dopravní sítě včetně místního značení
- rozšiřování spolupráce a sdružování obcí
- podpora mobilních zdravotnických a sociálních služeb
- podpora „práce na dálku“
- agroturistika a další formy venkovské turistiky
- poradenství
- podpora vybavenosti obcí informačními technologiemi (informační centra pro veřejnost)
- propagace místních pozoruhodností, pamětihodností, kulturních a sportovních příležitostí
- udržení stávajících a vytváření nových pracovních míst
- podpora drobných služeb občanům
- pořádání kulturních a společenských akcí
- podpora vzniku a rozvoje zájmových sdružení a spolků

Realizační výstupy opatření

- integrované dopravní systémy

- nové dopravní spoje
- nové dopravní sítě a místní značení
- opravy místních komunikací a komunikací II. a III. třídy v odlehlých územích
- širší spolupráce a nová sdružení obcí
- zdravotnické a sociální služby
- „práce na dálku“
- agroturistika a venkovská turistika
- poradenský servis
- zpřístupnění finančních zdrojů
- spolupráce jednotlivých subjektů
- informační centra a informační technologie
- propagace
- nová pracovní místa
- nové drobné služby
- kulturní a společenské akce
- zájmová sdružení a spolky

Dopady do ekonomiky

- pracovní příležitosti pro venkovské obyvatelstvo
- příliv drobných investic na venkov
- vytvoření nových pracovních investic

Cílové skupiny

- obce a jejich sdružení
- podnikatelé
- vlastníci a správci komunikací
- občanská sdružení
- venkovské obyvatelstvo

11.4. ZVÝŠENÍ KONKURENCESCHOPNOSTI, KVALITY A INTENZITY ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ A VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ, ROZVOJE DOPLŇKOVÝCH A NÁSLEDNÝCH SLUŽEB PRO ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ A ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL

Stručný popis výchozí situace

Život části obyvatel venkova je spjat s podnikáním a prací v zemědělství, v lesích, ve vodním hospodářství a službách a průmyslu, který je doplňuje.

Cíle opatření

- restrukturalizace a diverzita regionu
- konkurenceschopnost ekonomických subjektů
- zvýšení možností exportu
- rozšíření nabídky pracovních míst
- zlepšení životního prostředí
- stabilita podnikatelského prostředí
- zkvalitnění práce (výstupů) zpracovatelského průmyslu
- provázanost prvovýroby a zpracovatelů
- stabilita osídlení venkova

Aktivity naplňující opatření

- poradenská činnost pro rozšiřování nabídky podnikatelských aktivit
- zpřístupnění finančních zdrojů
- spolupráce jednotlivých subjektů
- sdružování nabídky prostřednictvím odbytových center

Realizační výstupy opatření

- neformální sdružení fyzických osob
- sdružení (právnických a fyzických osob)
- poradny
- regionální odbytová centra
- burzy
- nové podnikatelské aktivity
- propagační aktivity
- využití nemovitostí
- získané investice pro podniky

Dopady do ekonomiky

- daňový výnos
- vytvoření nových pracovních příležitostí

Cílové skupiny

- malí a střední podnikatelé v zemědělství, lesnictví a zpracovatelském průmyslu a jejich sdružení
- poradenské a vzdělávací instituce
- agrární komory

11.5. VYTVOŘENÍ PODPŮRNÉHO ZDROJOVÉHO INFORMAČNÍHO, PORADENSKÉHO A VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU SOUSTŘEDĚNÉ POMOCI ROZVOJI VENKOVA

Cíle opatření

- zajistit finanční zdroje na specifické programy stabilizace a rozvoje venkovských oblastí vyžadujících soustředěnou pomoc
- zajistit dostupnost informačních a komunikačních služeb
- zajistit dostupnost poradenských služeb
- zajistit dostupnost služeb celoživotního vzdělávání
- podporovat rozvoj podnikatelských aktivit na venkově
- podporovat rozvoj kulturních a společenských aktivit na venkově
- podporovat trvale udržitelný život venkovských oblastí , rozvíjet infrastrukturu a služby
- podporovat ochranu kulturních a přírodních památek venkovského charakteru
- podporovat udržování venkovských tradic

Aktivita naplňující opatření

- vytvoření regionálních center rozvoje venkova, kurz pro pracovníky činné v poradenství na venkově
- internetové a intranetové propojení všech obcí regionu jako základ informačního a komunikačního systému
- poradenská činnost prostřednictvím internetu
- vzdělávací činnost prostřednictvím internetu
- zásobník inspirativních projektů

- systematické celoživotní vzdělávání veřejné správy a dalších subjektů působících na venkově prostřednictvím internetu

Dopady do ekonomiky

- vytvoření nových pracovních příležitostí

Cílové skupiny

- obce a sdružení obcí
- veřejná správa
- podnikatelské subjekty
- Hospodářská a Agrární komora
- neziskové organizace

12. PLATBY

Z dostupné evidence SZIF byla vyhodnocena výplata plateb v oblasti Nymburska v rámci HRDP. Evidence se týká let 2004 a 2005. Celková vyplacená suma je 290 645 809,95 Kč z toho za rok 2004 12 561 755,45 Kč a za rok 2005 278 084 054,50 Kč

Dotace v rámci HRDP za rok 2004 (výměra v ha a dotace v Kč)

Tab.8: AEO-dotace

	Travní porosty	Zatravňování	Meziplodiny	Biopásy
výměra	287,73	69,41	2.371,08	5
počet	9	1	45	2
dotace	745.987,20	504.263,65	10.859.546,40	53.150,00

Tab.9: Les

počet	1
dotace	92.000,00

Tab.10: LFA

výměra	89,71
počet	1
dotace	306.808,20

Tab.11:SAPS

výměra	61.076,39
počet	278
dotace	111.794.224,06

Dotace v rámci HRDP za rok 2005 (výměra v ha a dotace v Kč)

Tab.12: AEO-dotace

	Travní porosty	Zatravňování	Meziplodiny	Biopásy
výměra	717,52	307	4.926,74	31,86
počet	21	10	84	10
dotace	1.851.339,80	2.230.355,00	22.564.469,20	338.671,80
	Pěstování ovoce	Pěstování révy vinné		
výměra	199,32	5,76		
počet	2	2		
dotace	785.320,80	26.812,80		

Tab.13: AEO-zařazení

	Travní porosty	Zatravňování	Biopásy	Pěstování ovoce	Pěstování révy vinné
výměra	46,92	85,55	10,77	99,66	2,88
počet	2	4	3	1	1
dotace	115.878,70	621.520,75	114.485,10	392.660,40	13.406,40

Tab.14:LFA

výměra	103,25
počet	1
dotace	353.115,00

Tab.15:SAPS

výměra	60.738,24
počet	281
dotace	128.200.205,63

Tab.16:TOP-UP

	orná půda	chov přežvýkavců	krmné plodiny
výměra	43.645,50	9.688,45	6.899,78
počet	260	69	126
dotace	101.034.969,30	19.440.843,77	0

Tab.17:Koně

výměra	64
počet	2
dotace	0

Počty projektů v rámci dotací z EAGGF, které byly schváleny a množství prostředků, jenž na ně byly vyčleněny nejsou známy. Důvodem je evidence, u které není možné najít klíč, podle kterého by se daly tyto projekty vyselektovat. Proto jsou alespoň uvedeny tabulky se schválenými a proplacenými žádostmi OP Zemědělství pro Středočeský kraj.

Tab.18: Přehled shválených žádostí OP Zemědělství pro rok 2005

Opatření	1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.3.
Počet žádostí	90	5	6	51	3
Finanční požadavky	169 539 555 Kč	25 234 000 Kč	9 507 176 Kč	48 482 843 Kč	2 722 975 Kč

Tab.19: Přehled proplacených projektů OP Zemědělství pro rok 2005

Opatření	1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.3.
Počet projektů	41	0	3	2	0
Finanční částky	64 263 789 Kč	0 Kč	3 861 540 Kč	12 195 691 Kč	0 Kč

13. ZÁVĚR

EAGGF se zaměřuje na podporu rozvoje zemědělství a venkova, tzn. ekologické zemědělství, školení, podpora adaptace a rozvoje venkovských oblastí, zlepšení marketingu zemědělských produktů, lesnictví, kompenzace zemědělcům v méně příznivých oblastech a oblastech s ekologickými omezeními, podpora začínajících farmářů, příspěvky na předčasnou penzi, investice do zemědělských podniků.

Pro příhodnou polohu a úrodnost půdy bylo Nymbursko v minulosti ryze zemědělskou oblastí. Vzhledem ke své geografické poloze, tedy Polabské nížině, je jednou z nejúrodnějších zemědělských oblastí v České republice. Zemědělská půda zabírá 70 % plochy okresu, která je z více než 92 % zorněna. Zemědělství si zde udržuje tradici i nadále. Co se týče zaměstnanosti v tomto odvětví, za posledních několik let dochází spíše k poklesu. Přesto v porovnání s ostatními zemědělskými oblastmi je evidenční počet zaměstnanců nadprůměrný (podíl zaměstnanosti z celkové zaměstnanosti se pohybuje kolem devíti procent).

Pro oblast Nymburska je důležité využití možnosti čerpání prostředků prostřednictvím připravených projektů v rámci OP zemědělství financovaných z EAGGF. Mezi využití směry patří podpora malého a středního podnikání na venkově, investice do péče o krajinu včetně revitalizace krajinných prvků a rozvoje mimoprodukčních funkcí zemědělství, zlepšení kvality života v malých obcích a udržení jejich ekonomických a obytných funkcí, rozvoj venkovských forem turistiky, zvýšení konkurenceschopnosti, kvality a intenzity zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství, rozvoj doplňkových a následných služeb pro zemědělství, lesnictví a zpracovatelský průmysl, vytvoření podpůrného zdrojového informačního, poradenského a vzdělávacího systému soustředěné pomoci stabilizaci a následnému rozvoji venkova.

Je důležité, aby žadatelé o podporu předkládali projekty zpracované kvalitně v maximální využitelné míře. Je tedy potřeba seznámit se s kritérii a pravidly pro poskytnutí dotace. Vzhledem k tomu, že příprava projektů není jednoduchou záležitostí, nabízí ministerstvo zemědělství kvalifikované poradenství zejména přes regionální zemědělské agentury. Své uplatnění zde nachází i soukromé poradenské firmy, pro které je spolupráce na přípravě projektů jednou z hlavních aktivit.

14. PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY

1. HRABÁNKOVÁ, M. : Strukturální fondy. Institut výchovy a vzdělávání Ministerstva zemědělství ČR, Praha 1999, 52 s., ISBN 80-7105-182-9
2. HRABÁNKOVÁ, M., BRANDOVÁ, K. : Podpory rozvoje venkova z EAGGF podle nařízení rady 1257/1999 ES. Institut výchovy a vzdělávání Ministerstva zemědělství ČR, Praha 2001, 50 s., ISBN 80-7105-221-1
3. HRABÁNKOVÁ, M., BOHÁČKOVÁ, I. : Strukturální podpory v rámci politiky soudržnosti v období 2000 - 2013. Ústav zemědělských a potravinářských informací, Praha 2005, 49 s., ISBN 80-7271-159-8
4. MLÁDEK, J. : Deník Právo 31.1. 2006
5. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR: Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství. Ministerstvo zemědělství ČR, Praha 2004, 162 s.
6. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR: Horizontální plán rozvoje venkova. Dokument Ministerstva zemědělství, Praha 2004, 136 s.
7. Nařízení rady (ES) 1257/1999 o podpoře pro rozvoj z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu a o změně a zrušení některých nařízení 1999

Internetové zdroje

www.env.cz	Ministerstvo životního prostředí
www.rrapk.cz	Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje
www.sfcd.cpkp.cz	Strukturální fondy EU
www.kr-stredocesky.cz	Web Středočeského kraje
www.strukturalni-fondy.cz	Fondy Evropské unie
www.czso.cz	Český statistický úřad
www.businessinfo.cz	Oficiální portál pro podnikání a export
www.agroporadenstvi.cz	Ústav zemědělských a potravinářských informací
www.mze.cz	Ministerstvo zemědělství ČR
www.szif.cz	Státní zemědělský intervenční fond

15. SEZNAM PŘÍLOH

Seznam obcí okresu Nymburk

(města vyznačena **tučně**)

- Běrunice
- Bobnice
- Bříství
- Budiměřice
- Černíky
- Čilec
- Činěves
- Dlouhopolsko
- Dobšice
- Dvory
- Dymokury
- Hořany
- Hořátev
- Hradčany
- Hradištko
- Hrubý Jeseník
- Chleby
- Choťánky
- Chotěšice
- Choťovice
- Chrást
- Chroustov
- Jíkev
- Jiřice
- Jizbice
- Kamenné Zboží
- Kněžice
- Kněžičky
- Kolaje
- Kostelní Lhota
- Kostomlátky
- Kostomlaty nad Labem
- Košík
- Kounice
- Kouty
- Kovanice
- Krchleby
- Křečkov
- Křinec
- Libice nad Cidlinou
- Loučeň
- **Lysá nad Labem**
- Mcely
- Milčice

- **Milovice**
- Netřebice
- Nový Dvůr
- **Nymburk**
- Odřepsy
- Okřínek
- Opočnice
- Opolany
- Oseček
- Oskořínek
- Ostrá
- Pátek
- Písková Lhota
- Písty
- Pňov-Předhradí
- **Poděbrady**
- Podmoky
- **Přerov nad Labem**
- Rožďalovice
- **Sadská**
- Sány
- Seletice
- Semice
- Senice
- Sloveč
- Sokoleč
- Stará Lysá
- Starý Vestec
- Straky
- Stratov
- Tatce
- Třebestovice
- Úmyslovice
- Velenice
- Velenka
- Vestec
- Vlkov pod Oškobrhem
- Vrbice
- Všechlapy
- Vykáň
- Záhornice
- Zbožíčko
- Zvěřínek
- Žehuň
- Žitovlice

6. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AEO	Agro-environmentální opatření (Agro-environmental arrangement)
ČKO	Číselník krajů a okresů (Code list of regions and districts)
ČNR	Česká národní rada (Czech national council)
ČR	Česká republika (Czech republic)
ČSÚ	Český statistický úřad (Czech Statistical Office)
DPH	Daň z přidané hodnoty (Rate of added value)
EAGGF	Evropský zemědělský orientační a záruční fond (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund)
EK	Evropská komise (European commission)
ERDF	Evropský fond regionálního rozvoje (European Regional Development Fund)
EQUAL	Iniciativa společenství pro rovnost mezi ženami a muži (Initiative for equal between man and woman)
ES	Evropské společenství (European Community)
ESF	Evropský sociální fond (European Social Fund)
EU	Evropská unie (European Union)
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (European Agricultural Fund for Rural Development)
EGF	Evropský zemědělský garanční fond (European Agricultural Guarantee Fund)
FIFG	Finanční nástroj pro orientaci rybnářství (Financial Instrument for Fisheries Guidance)
HDP	Hrubý domácí produkt (Gross Domestic product)
HRDP	Horizontální plán rozvoje venkova (Horizontal Rural Development Plan)
INTERREG	Nástroj pro překonání nevýhod plynoucích z příhraniční pozice (interregional cooperation in the EU)
KF	Kohezní fond (Cohesive Fund)
Leader+	Iniciativa EU (Links between Actions for the Development of the Rural Economy)
LFA	Méně příznivé oblasti (Less Favourable Areas)
Mze	Ministerstvo zemědělství (Department of Agriculture)

NDP	Národní rozvojový plán (National Developing Plan)
NUTS	Územní statistické jednotky (Nomenclature des unités territoriales statistiques)
OP	Operační program (Operation Program)
POD	Předčasný odchod do důchodu (Early going off pension)
SAPS	Jednotná platba na plochu (unitary payment on the flat)
SF	Strukturální fond (structural Fund)
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond (State Agriculture Interventional Fund)
SZP	Společná zemědělská politika (Common Agricultural Policy)
TOP-UP	Doplňková platba k jednotné platbě na plochu (Complemental payment to unitary payment on the flat)
TTP	Trvalý travní porost (Permanent herbal growth)
URBAN	Podpora uskutečňování inovačních strategií ve městech a městských čtvrtích (the economic and social regeneration of troubled urban areas)
ÚSES	Územní systém ekologické stability (Teritorial system of ecological stability)
ZPF	Zemědělský půdní fond (Agricultural Soil Fund)

17. SUMMARY

This dissertation inquires into The European Agricultural Guidance and Guarantee Fund in division Nymburk. The dissertation is divided into two parts. First part – theoretical is describing The European Agricultural Guidance and Guarantee Fund (EAGGF) – terms of utilization and position in realization structure policy in development of countryside and agriculture. The European Agricultural Guidance and Guarantee Fund, set up by Regulation No 25 of 1962 on the financing of the common agricultural policy (as last amended by Regulation (EEC) No 728/70) consumes a large part of the general budget of the European Union.

The Fund's Guarantee Section finances, in particular, expenditure on the agricultural market organisations, the rural development measures that accompany market support and rural measures outside of Objective 1 regions, certain veterinary expenditure and information measures relating to the CAP.

The Guidance Section finances other rural development expenditure (not financed by the EAGGF Guarantee Section).

The Fund is administered by the Commission and the Member States, cooperating within the EAGGF Committee. The Fund Committee consists of representatives of the Member States and of the Commission.

Component part is analyse of Council regulation No 1257/1999 of 17 May 1999 on support for rural development from the European Agricultural Guidance and Guarantee Fund (EAGGF) and amending and repealing certain Regulations. In the first part are presented financial sums which were authorized by European Commission for Czech republic.

The second part – practical glues to the division Nymburk. There is delimitation and described by means of criteria monitored area. Below are choosed proceeding of Central Bohemian region regarded to division Nymburk. Resources of abstraction subserviences are analysed by means of prepared projects of Agriculture program.

From scalable evidence of SZIF is evaluating payment of self actuated payouts and national programs in this area.